Doğan Kardeş

Eylül 1958 ★ 100 Kuruş

VAK VAKA

KARDEŞ

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

•

Sayı : 474 _ Eylül 1958

Fiatı : 100 kuruş

•

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi : Kâzım Taşkent ✶ Yazı işlerini fiilen idare eden: Şükrü Enis Regü ✶ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek Sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ✶ Telefon : 44 74 36 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klotfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi telefonu : 27 34 54 ✶ Abone şartları : Yıllık 12 lira, altı aylık 6 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi - İstanbul

☆

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

Hediyelik Güzel Kitaplar

Doğan Kardeş Yayınevinin çıkarttığı hediyelik güzel kitapları gördünüz mü ? Birinci hamur kalın kâğıda basılmış, renkli resimlerle süslenmiş, bez cildli olan bu kitapları okuyucularımız pek beğenmişlerdir.

Şimdiye kadar bu seride çıkan kitaplar şunlardır :

1 — Don Kişot
2 — Andersen'den Masallar
3 — Masal Bahçesi
4 — Hayvan Hikâyeleri
5 — Binbir Gece Masalları
6 — Dede Korkut Masalları
7 — 12 Büyük Adam

Her kitap 10 lira. Kitapçılardan ve Doğan Kardeş mağazalarından bulabilirsiniz.

KÜÇÜK ÇOCUKLAR İÇİN

Doğan Kardeş Yayınevi, yeni okuma öğrenmiş kardeşler için birbirinden güzel (8) küçük kitap çıkarmıştır. İri harflerle dizilmiş olan bu renkli, resimli kitapçıkların adları şunlardır :

1 — Kahraman Terzicik
2 — Sihirli Sopa
3 — Becerikli Kardeşler
4 — Altın Saçlı Şeytan
5 — Parmak Çocuk
6 — Hansel ve Gretel
7 — Pamuk Prenses
8 — Çalgıcı Dostlar

Her kitap 100 kuruş. Okuyucularımıza tavsiye ederiz.

ADRESLERİ DEĞİŞEN ABONELERİMİZE

Adresleri değişen abonelerimizin bize yeni adresleriyle birlikte eski adreslerini ve abone numaralarını bildirmelerini rica ederiz. Zarfın üstünde adres yazılı etiketin kenarındaki ilk yani üstteki numara abone numarasıdır. Alttaki numara da abonenizin hangi sayıda başlayıp hangi sayıda biteceğini gösterir.

Adres değiştirmek isteyen abone kardeşlerimizin bize eski ve yeni adresleriyle muhakkak bu numaraları da bildirmeleri ve ayrıca mektuplarına 50 kuruşluk posta pulu eklemeleri lâzımdır.

KAÇAK KÖPEK

TÜYLERİ yağmurdan sırsıklam olmuş köpek yavrusu sokağın kıyısında titriyerek yürüyordu. Artık hava iyice kararmış, akşam olmuştu. Zavallı Kocakulak şimdiye kadar hayatında hiç tek başına sokaklarda kalmadığı için çok korkuyordu. Ne de olsa ufacık bir yavruydu.

Daha bu sabah, arkadaşlariyle birlikte havlayıp sıçrayarak oynaşıyordu. Bu sırada camın önünde küçük bir kız çocuğuyla aksi yüzlü bir kadın durmuş, yavrulara bakıyorlardı. Çocuğun somurtkan ve çok şımarık olduğu her halinden belliydi. Bir müddet hiç ses çıkarmadan köpekleri seyretti, sonra kız Kocakulağı işaret ederek :

— Bu köpeği isterim, diye sızlanmağa başladı.

Annesi sert bir sesle :

— Ayşe, eve bir köpek daha alamıyacağımızı biliyorsun değil mi ? dedi.

Bunun üzerine kız tepinerek :

— İstiyorum, istiyorum, diye haykırdı.

En sonunda anne, yüzü büsbütün asılmış bir halde içeri girdi. Köpeği satın aldı, kucakladığı gibi dışarı çıktı.

— İşte istediğin oldu.

Ayşe, Kocakulağı kaptı.

— Cici köpekçik, diyerek öyle bir sıktı ki, zavallının az kalsın nefesi kesilecekti. Hep birlikte büyük, güzel bir otomobile bindiler ve ana yolda hızla kaymağa başladılar. Ayşe yavruyu öylesine okşuyor ve sıkıştırıyordu ki, zavallının her yanı sızım sızım sızlamağa başladı. Bu da yetmiyormuş gibi körpe kulaklarını da çekerek rahatsız etti. Kocakulak acıdan kesik kesik havlayınca kahkahalarla güldü. En sonunda hayvancık canını kurtarmak için Ayşe'nin kucağından atlayıp arabanın köşesinde büzüldü. O sırada otomobil de bir lokantanın önünde durdu. Annesi :

— Ayşe, yemeği burada yiyeceğiz, arabadan inince kapıyı sıkıca ört, dedi.

Fakat Ayşe artık iyice acıktığı için hızla arabadan indi. Dikkatli örtmediğinden biraz sonra kapı ardına kadar açıldı. Kocakulak ılık havayı uzun uzun kokladı. Sonra arabadan atladığı gibi yaya kaldırımında koşmağa başladı. Oh, artık şımarık kızın elinden kurtulmuştu ya !

Öğleden sonra tek başına koca şehirde gezindi durdu. Fakat işte artık akşam olmuş, bardaktan boşanırcasına yağmur yağmağa başlamıştı. Açtı, soğuktan tirtir titriyordu. Üstelik gideceği bir evi bile yoktu. Bir köşede, elinde şemsiyesi araba bekleyen güzel bir hanım gördü. Aksiye benzemiyor diye düşünerek yanına gitti ve ayaklarına sürtündü.

— Hoşt pis köpek, üstüme çamur sıçrattın.

Zavallı Kocakulak ne tüylerinin ıslandığının, ne de hanıma çamur sıçrattığının farkındaydı. Korku içinde oradan uzaklaştı. Bu kocaman dünyada herkes aksi ve merhametsiz miydi ? Gidecek bir evi bile olmayan küçücük köpek yavrusuna kimse yardım etmiyecek miydi ? Sağanaktan boşanırcasına yağan yağmurun altında ağlayarak rastgele dolanıp durdu. Kocakulağa sanki bir yılmış gibi uzun görünen birkaç saat yürüdü. Gittikçe de karnı acıktı. Ara sıra mutfağında güzel yemekler pişen evlerin önünden geçerken ağzının suyu

akarak havayı kokluyor, derin derin içine çekiyordu. Fakat bir defasında evlerin birinden kocaman bir kedi fırlayarak Kocakulağa saldırmaz mı! Zavallıcık öyle bir kaçtı ki... Arkasına bile bakmadan soluk soluğa kendini tam üç sokak ötesine attı.

Artık akşam da iyice bastırmıştı. Etrafına bakındı. Biraz öteki küçük evin penceresinin önünde genç bir kadın oturmuş çorap örüyordu. Kocakulak eve doğru sokuldu. Kapının önündeki ufacık sahanlıkta tüylü bir keçe duruyordu. Tam onun gibi yorgunluktan canı çıkmış bir yavruya göre keçeydi bu... Oh, canını bir oraya atsa.

Kalbi korkudan güm güm atarak yavaş yavaş balkona yaklaştı ve kimseye görünmeden keçenin üzerine yattı. Biraz sonra da başını pençelerine dayayarak derin bir uykuya daldı.

Gözlerini açtığı zaman her taraf pırıl pırıl güneş ışığıyla parlıyordu. Hava sıcak, evin bütün pencereleri ardına kadar açıktı. İçerde birisi konuşuyordu. Kocakulak yattığı yerde hiç ses çıkarmadan kulak kabarttı. Akşam pencerenin önünde gördüğü kadın:

— Doğum günün kutlu olsun Engin, diyordu.

Derken bir çocuk sesi:

— Anneciğim, tam on yaşıma bastım, diye cevap verdi. Şansa bak ki, bugün aynı zamanda Anneler Günü de. Ne iyi değil mi?

Annesi bir kahkaha attı:

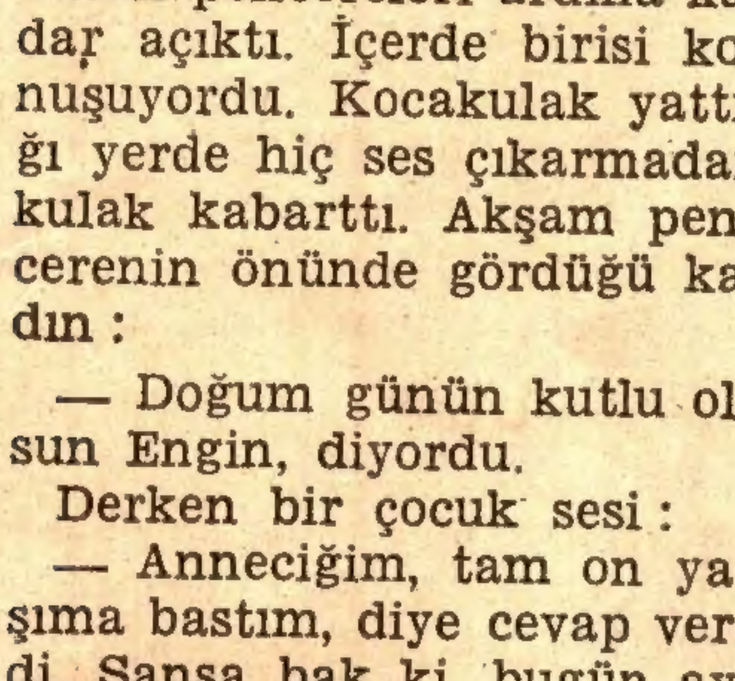

— Tabiî çok iyi... Şimdi ben kahvaltıyı hazırlarken sen git, sütü getir.

Kocakulak korkuyla yerinde doğruldu. Çocuk dışarıya çıkacaktı. Acaba onu görünce eline korkunç bir değnek yahut süpürge alıp kovalayacak mıydı? O sırada Engin kapıyı açarak dışarıya bir adım attı. Fakat Kocakulağı görür görmez olduğu yerde kaldı.

— Anneciğim çabuk gel. Bak sana ne göstereceğim.

— Aaa, küçücük bir yavru. Acaba nereden geldi?

— Bilmiyorum ama zavallıcık o kadar üşümüş ki, tir tir titriyor. Gel kuçu kuçu, korkma ben sana hiçbir fenalık yapmıyacağım.

Çocuk eğilerek Kocakulağı kucakladı, başını okşadı. Kocakulak ondan sonra olanlara şaştı kaldı. Anne oğul onu yıkamışlar, bol bol silkinmesine aldırmıyarak önüne bir tabak dolusu yemek koymuş-

lardı. Engin yavrunun başını okşarken annesi:

— İnşallah sahibi çıkmaz da bizim olur, dedi. Fakat her zaman cici köpekçik, diye çağırmıyacağız ya. Bari bir de isim koyalım. Bak kulakları ne kadar büyük. Yerlere sürtünüyor. Gelin buna Kocakulak diyelim.

Engin memnun gülümsedi. Kocakulağa sarılarak:

— Tam buna göre bir isim, dedi. Anneciğim, biliyor musun, senin gibi bir annem ve böyle cici bir köpeğim olduğu için kendimi dünyanın en talihli çocuğu sayıyorum.

MİNEYİ KİM BULDU?

Porselen kapların üzerinde bulunan mineyi, 15 inci yüzyılda, Fransa'da yaşıyan hem ressam, hem camcı, hem de yazar olan Bernard Palissy icat etmiştir.

Bernard Pallissy, mine yapmanın sırrını tam otuz yıl aramış, bu yolda hem servetini hem sıhhatini kaybetmişti. Soğuk bir günde yakacak kalmadığı için masa ve sandalyeleri kırarak, ocağa attı. Ateş istediği sıcaklığı bulunca denemesi de başarılı bir sonuçla bitti. Böylece 1555 yılında mine yapmanın sırrı keşfedildi. Mineli yiyecek ve mutfak kapları, vazolar birdenbire büyük ilgi gördü.

*

HAKİKATLİ YAVRULAR

Büyük ressam Leonardo da Vinci'nin yaptığı incelemelere göre, Çavuş kuşları ana babalarına son derece bağlı hayvanlarmış. Bu kuşlar, ihtiyarlıyan analariyle babalarına yuva yaparlar, beslerler, dökülen tüylerini temizlerlermiş. Görmemeğe başladıkları zaman, bazı otlar getirerek, gözlerini iyi ederlermiş.

日本

DAI-NIPPON

Büyük Doğan-Güneş

Japonyada bahar : Uzakta görülen dağ Fujıyama volkanıdır

Japonlar ve Yurtları

GEÇEN asrın ortalarına kadar Japonlar ne yabancı memleketlere giderlerdi, ne de yabancıları kendi memleketlerine alırlardı.

Hele Avrupalıları hiç sevmezlerdi.

«Pis kokan insanlar»

Japonlara göre Avrupalılar insan eti yerlerdi, bu sebepten pis kokarlardı. Bu fikrin bir kısmı hiç doğru değildi, ama öbür kısmı pek de yanlış sayılamazdı. O zamanlar yelkenli gemilerle seyahat aylarca sürerdi. Uzun müddet geminin ambarlarında yatıp kalkan, yıkanamıyan, fıçılara basılmış bayat tuzlu etlerle beslenen Avrupalı gemiciler pek de temiz kokmazlardı, tabiî. Limana giren gemilerden etrafa haylı pis bir koku yayılırdı.

Temiz insanlar

Japonlar eskiden beri temizliğe meraklı insanlardır. Her sabah yıkanırlar, üst-başlarını da temiz tutarlar. İri yapılı, kılıkları, yüzlerinin, kıllarının renkleri bambaşka olan, dilleri anlaşılmıyan bu pis yabancılardan Japonlar nefret ederlerdi.

On sekizinci asırda, bir aralık, Portekizlilerle Hollandalılara bazı Japon limanlarında ticaret yeri tutmak izni verilmişti. Fakat iki tarafın da aykırı hareketleri yüzünden izinler çok sürmemiş ve yabancılar kovularak memleketin kapıları tekrar kapanmıştır.

Zorla açılan kapılar

Nihayet 1851 de bir Amerikan filosu Yokohama limanına girdi ve Japon İmparatorunu iki Japon limanını Amerika ve Avrupa ticaret gemilerine açık bulundurmaya mecbur etti. Bu Amerikan gemileri eski yelkenlilere benzemiyordu; uzun bacalarından duman saçan, makina ile işleyen buharlı gemilerdi bunlar. Topları daha büyüktü. Gemicilerinin kıyafetleri başka biçimde idi ve temizdi. Bu adamlar pis kokmuyordu. Silâhları da başka türlü idi. Filonun kumandanı İmparatora birçok hediyeler getirmişti : Bunlar lokomotif ve vagonları ile raylar üzerinde işleyen kü-

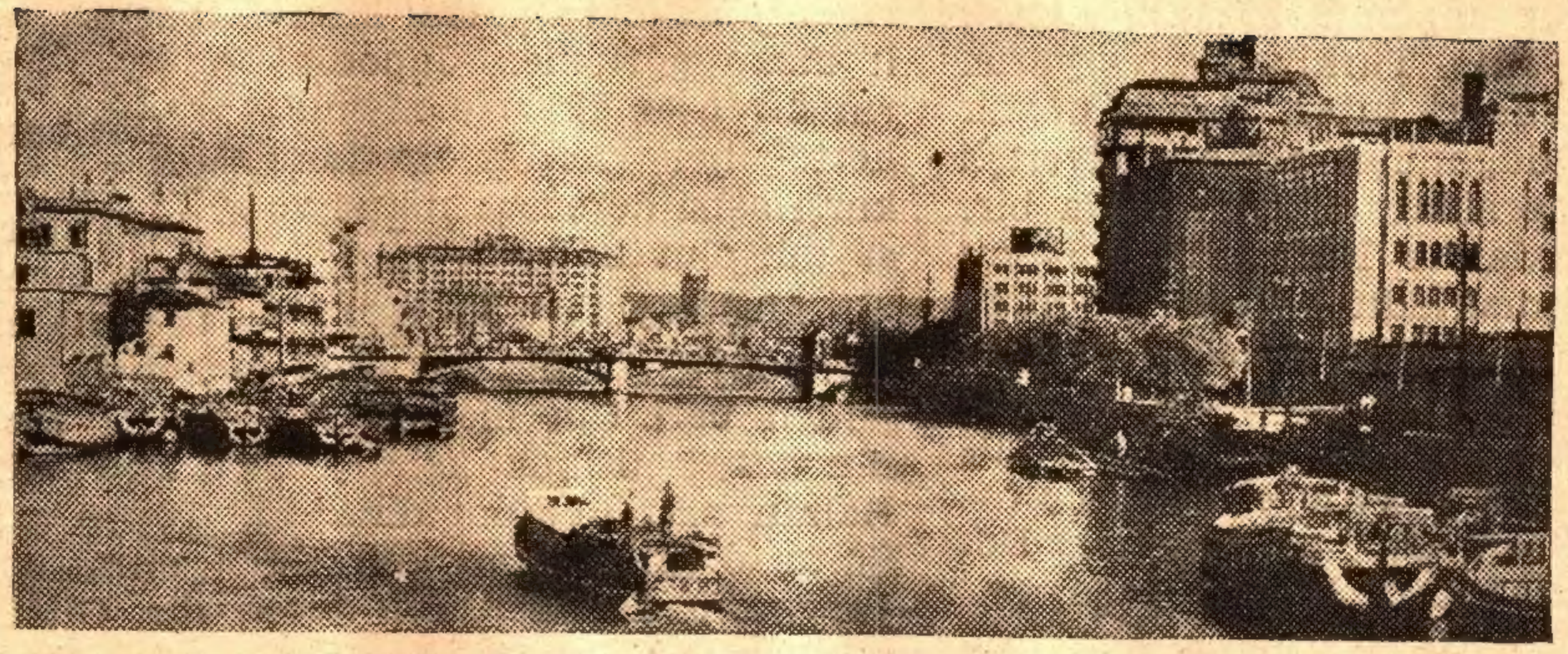

Japonyanın ikinci büyük şehri : Osaka

çücük bir tren, dikiş makinası, bazı ziraat ve bahçıvanlık âletleri gibi Japonların ilk defa gördükleri yepyeni şeylerdi. Amerikan zırhlılarının heybeti, gemi askerlerinin hal ve tavırları ve bunların karşısında İmparatorun limanları açmak zorunda kalması dış âlemden habersiz yaşıyan Japonların ruhunda şiddetli bir sarsıntı yaptı. 1851 Japonyada yeni bir devrin başladığı yıldır, bundan dolayı önemli bir tarih başı sayılır.

Batı memleketleri ile alış - veriş

Çin medeniyetine dayanan kapalı bir kültür hayatı Japon milletini, o zamana kadar, dış âlemden habersiz yaşatmıştı. Limanlar açılıp Batı milletleri ile alış - veriş başlayınca Japonlar, başta İmparatorları olmak üzere, Batı medeniyetinin ne yaman bir kuvvet olduğunu anladılar ve bu medeniyeti iyice öğrenmeye, ondan faydalanmaya karar verdiler. Binlerce genci bu maksatla Amerika ve Avrupaya gönderdiler.

Elli yıl içinde...

Elli yıl içinde Japonya değişti : Yerinde sayıp duran geri bir Doğu memleketi Batılılarla ön safta yarışan ileri bir memleket oldu. Avrupa donanmaları gibi bir Japon filosu, Avrupa orduları gibi yetiştirilmiş bir Japon ordusu, 1895 de, dedelerden kalma göreneklerden ayrılmıyan 300 milyon nüfuslu koca bir Çin devletini yenivermişti, on yıl sonra da Avrupanın büyük devletlerinden olan Rusya'nın kara ordularını Mançurya Meydan Muharebelerinde, bütün donanmasını Çin denizlerinde mağlûp etti. Japon Amirali, Rus donanmasının en büyük kısmını batırmış, bir kısmını da zaptetmişti, ancak birkaç gemi kaçıp kurtulabildi. Rusya yıllarca donanmasız kaldı.

Japonya büyük devlet

Japonya artık dünyanın büyük devletlerinden biri idi. Japon adalarında şehirler demiryollariyle birbirlerine bağlanmıştır, ziraat ıslah edilmiş; balık avcılığı en yeni usullerle geliştirilmiş; inci avcılığına yeni bir şekil verilmiştir. Madenler işletilmiş, sanayi alabildiğine genişletilmiştir.

İkinci Dünya Harbi...

Atom bombaları...

Japonya, Birinci Dünya Harbini kazanan devletler arasında idi. İkinci Dünya Harbinde pek ağır bir yenilgeye uğradı : İlk defa atılan atom bombaları ile iki büyük şehri, bir an içinde, baştan başa yanıp kül oldu, yüz binlerce insan öldü. Eskiden kazandığı yerleri kaybetti, sanayii altüst oldu. Fakat halkının cesareti, azmi, çalışkanlığı ve millet yapısının sağlamlığı sayesinde beş, altı yıl içinde gene kendisini topladı ve eski kudretine ermek imkânını buldu.

Bugünün Japonyası

Elli, altmış yıl içinde en geri durumdan en ileri dereceye yükselen Japonya, dört büyük ve yüzlerce küçük adadan vücuda gelmiş bir mem-

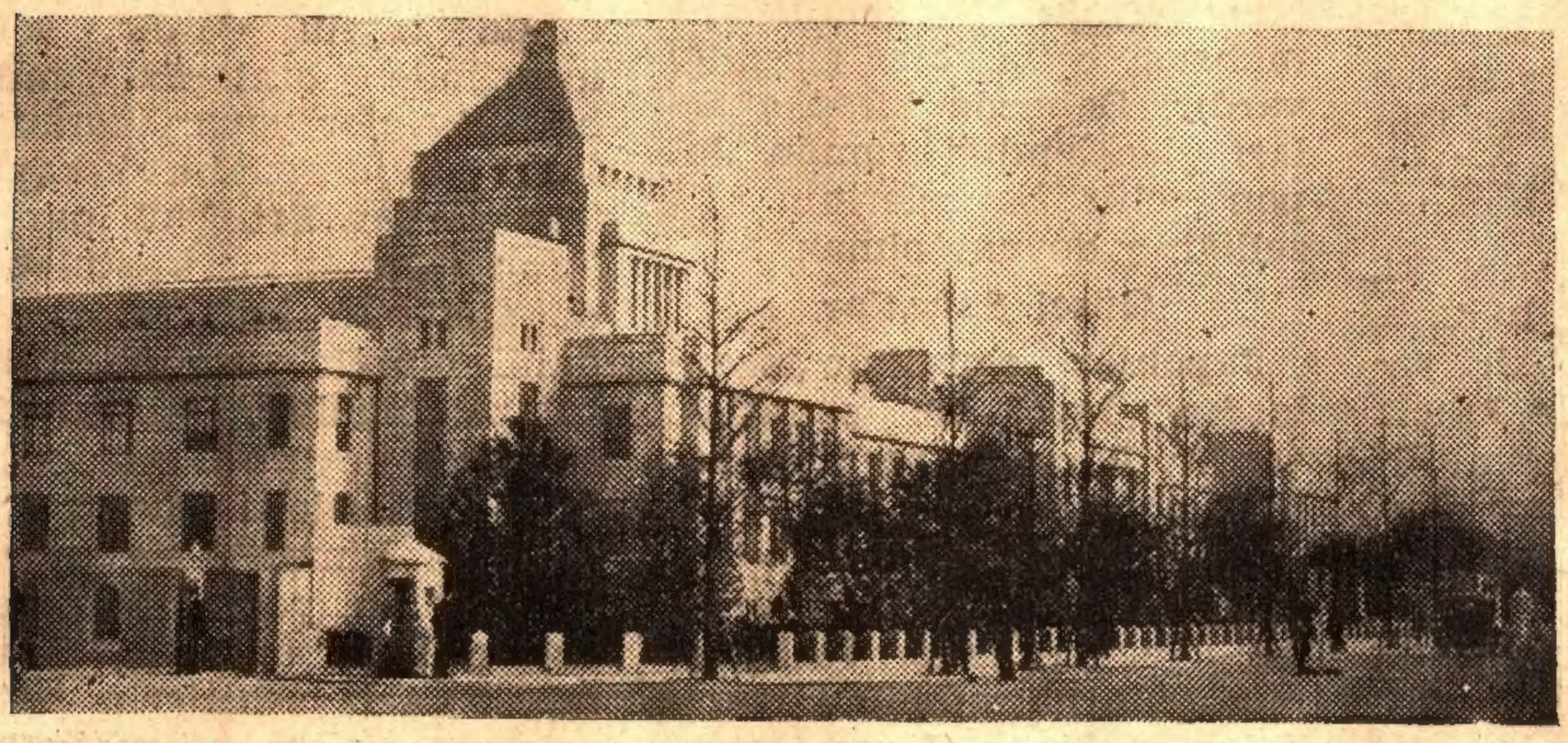

Tokyo : Senato binası

lekettir. Bu adaların toptan yüz ölçümü 382.500 Klm/2 (yâni Türkiyemizin yarısı kadar) tutar. Arazi dağlık olduğundan ziraate elverişli topraklar, ülkenin atıda biri kadardır. Nüfusu 80 milyonu aşmaktadır. Yâni toprağa zoru zoruna sığacak derecede kalabalıktır. Japon adaları Asyanın doğusunda kuzeyden güneye doğru sıralaranarak uzanmıştır. Doğu tarafı baştan başa Pasifik Okyanusudur. Adalarda hafif yer sarsıntıları hiç eksik olmaz (yılda 500 kadar). Zaman zaman da şehirleri yerle bir eden, on binlerce insanın ölümüne sebep olan büyük sarsıntılar olur. Faal volkanlar vardır; en meşhuru denizden 3776 metre yükseklikte güzel manzaralı Fujiyama yanardağı Japonlarca kutsal sayılanıdır. Japonyanın iklimi kuzeye gittikçe soğuk, güneyde ise ılıktır. Pasifiğe bakan taraflarda iklim mutedil, Asya'ya karşı olan yerlerde şiddetlicedir. Taşkömür, kükürt, bakır başlıca yer zenginliklerindendir. Başka madenler ve petrol da çıkar. Başlıca mahsuller pirinç, pamuk ve çaydır. Tahıl da yetişir. Bol yapraklı meyvasız dut ağaçları önemli bir yer tutar, zira memleketin büyük kazanç kaynaklarından biri de ipekçiliktir.

Japonlar

Japonlar, umumî olarak, cesur, azimli, çalışkan ve becerikli insanlardır. Memleketlerini son derecede severler, vatan ve milletleri için yapmıyacakları fedakârlık yoktur. Haysiyet ve şereflerine o kadar bağlıdırlar ki, şerefini kaybettiğine hükmeden bir Japon **hara - kiri** yapar, yâni keskin bir kılıçla karnını yararak kendisini öldürür. Muharebelerde esir olacak duruma düşen Japon askerlerinin intihar ettiklerini görenler çoktur. Halk temizliğe ve kıyafet düzgünlüğüne çok dikkat eder. Pis ve kılıksız olmak şerefsiz olmak sayılır. Japon şehirlerinde dilenci ve partal kılıklı insan görülmez. Japonların bir özelliği de o memlekette her ferdin herkese karşı aşırı derecede nazik ve saygılı olmasıdır.

Medeniyet ve kültür

Japonya iki bin yıl öncelerden beri Çin medeniyetinin tesiri altında kalmıştır. Halkın dini Buddha dinidir, Şinto denilen millî din de yaygındır. Japonca, Çin yazı şekilleri ve Japon hece şekilleri ile karışık yazıldığı için yazı sistemi hayli karışık ve güç olan bir dildir. Böyle olmakla beraber bu memlekette eğitim çok ileridir. Okuma yazma bilmeyen yok gibidir. Yedi yıllık ilkokulda her Japon çocuğu hem Japon yazısını, hem de Lâtin alfabesini öğrenir. Üniversiteler Avrupa ve Amerikanın büyük üniversiteleri ayarındadır. Nobel 1947 Fizik Mükâfatını bir Japon âlimi kazanmıştır.

Japon halkının başlıca gıdası balık, pirinç, sebze ve meyvadır. Şehirlerde halkın çoğu, askerler, memurlar, bürolarda çalışanlar Avrupalı kıyafetindedirler. Köylerde görülen daima millî kıyafettir. Kadınlar da daha ziyade millî kıyafeti severler. Evlerde temizlik ve sâde güzellik hüküm sürer.

Japonlar tabiatı ve güzelliği çok severler. Çiçek ve ağaç meraklısıdırlar. Japon bahçelerinin kendilerine mahsus eşsiz bir güzelliği vardır. Baharda kiraz ağaçları çiçeklendiği zaman Japon şehir bahçelerinin güzelliğine doyum olmaz.

Güzel Sanatlar

Japonlar sanatkâr insanlardır. İnce bir sanatları vardır. Porselen vazolar, yemek ve çay takımları, lâke veya cilâlı her türlü ağaç işçilikleri, tunç, porselen, yontma ağaç heykeller, ipek kumaşlar, altın, gümüş kuyumculuk şeklinde Japon sanat eserleri, Japon resim ve minyatürleri, bu ince sanatın başlıca çeşitleridir.

Japon Devleti

Devletin başında İmparator bulunur. Fakat hükûmetin idaresi demokratiktir. Parlâmento üyelerini serbest seçimle halk seçer. Memleketin işlerini Parlâmentoya karşı sorumlu olan kabine idare eder. Devlet merkezi Tokyo şehridir. Tokyo, dünyanın üçüncü büyük şehridir. Gittikçe genişleyerek sahilde liman şehri olan Yokohama ile birleşmiştir.

Japonya ve Türkler

Birbirinden yarım dünya kadar uzakta olan ve tarihlerinde de yakınlık ve münasebet bulunmayan Türklerle Japonlar arasında kendiliğinden doğma bir sempati ve dostluk vardır. Japonya ile Türkiyenin resmî münasebeti Cumhuriyet devrinde başlamıştır. Halbuki daha II. Abdülhamit zamanında Ertuğrul adında bir Türk harb gemisi ile Türk padişahının selâm ve hediyelerini İmparatora sunmak üzere Japonyaya bir heyet gönderildi. Eski, ahşap bir gemi olan Ertuğrul aylar süren pek zorlu bir yolculuktan sonra Yokohamaya vardı ve heyet Tokyo'da Mikao (Japon İmparatoru) tarafından pek samimî bir dostlukla kabul edildi. Japon halkı gemimiz ve gemicilerimiz için şenlikler yaptı. Ne acı ki, dönüşte küçük bir Japon adası yakınında tayfun denilen ve o mevsimde oralarda müthiş tahripler yapan korkunç fırtına ile karşılaşarak kayalara çarpan Ertuğrul, parçalanıp battı. Az kişi kurtulabildi. Geminin kumandanı da dahil olarak yüzlerce insan sulara gömüldü. Onların hâtırasını yaşatmak için, Türkiye Büyükelçisi Hüsrev Gerede'nin himmeti ile, geminin battığı yere yakın ada üzerinde bir anıt taşı dikilmiştir. Aziz şehitlerin hâtıralarını biz de hürmetle anarız.

A. B.

Kalbindeki Ses

BUNDAN aşağı yukarı 300 yıl önce İtalya'nın Cremona şehrinde küçük bir oğlan çocuğu kapının önündeki basamaklara oturmuş, elindeki tahta parçasını bıçakla yontuyordu. Çocuklar bahçede oyun oynuyor, şarkı söylüyorlardı. Ama zavallı küçük Antonio şarkı söyliyemediği için onların arasına katılamıyordu. Sesi çok boğuk, kemanın yayını tutan elleri ise kaba ve beceriksizdi. Fakat bir de eline bıçak aldı mı, işte o zaman işler değişiyordu. Bıçağiyle neler neler oymuyordu ki! Küçücük Venedik gondolları, kuklalar, bebekler...

Büyükler onun yaptıklarını görünce şaşırıyorlar; küçükler ise güzel oyuncakları çok seviyorlardı. Fakat Antonio'nun en çok gücüne giden şey arkadaşlarının alay etmeleriydi. Onlar ne küçükler gibi oyuncaklardan hoşlanıyor, ne de büyükler gibi oymaların değerini anlıyabiliyorlardı...

Antonio çalışırken iki erkek kardeşi yanına oturup küçümsiyerek onu seyrederlerdi. Bunlardan biri tatlı yumuşak sesiyle şarkı söyler, diğeri ise keman çalardı.

Ne zaman iki kardeş keman ve şarkı düetine başlasalar, etraflarına ahali toplanır, onları dinlerdi. Bir keresinde gurubun içindeki temiz giyinmiş bir adam çocuklara:

— Aferin çocuklarım, dedi Eğer bu şekilde çalışmağa devam ederseniz bir gün mutlaka meşhur olursunuz.

O gittikten sonra Antonio merakla kardeşlerine sordu:

— Bu adam kimdir?

— Amati mi? Bilmiyor musun? Dünyanın en güzel kemanlarını yapan usta. Babam daha geçen gün dükkânını gösterdi. Bizim şehre yerleşmiş.

Antonio birden elindeki bıçağını yere bıraktı.

— Belki ben de keman yaparak meşhur olurum.

Ağabeyleri gülüştüler.

— Ah Antonio, daha kemanın yayını bile tutmayı beceremezken nasıl olur da yapmağa kalkışırsın?

Fakat o, bu gülüşlere hiç aldırış etmedi. Amati'nin evini sorarak ziyarete gitti. Ama uşaklar küçük çocuğu içeriye bırakmadılar. O cesaretini kaybetmiyerek tekrar Ustayı aradı.

Bir gün sokakta giderken sanatkâra rasladı. Derhal yanına gitti.

— Ah büyük usta, ne olur beni de dükkânına çırak olarak al, diye yalvardı. Oyma işine elim o kadar çok yatıyor ki, sizi hiç üzmiyeceğime de söz veriyorum.

Amati:

— Çocuğum, neden keman yapmak istiyorsun? diye sordu.

— Çünkü musikiyi okadar çok sevmeme rağmen sesim boğuk, parmaklarım kalın olduğu için ne söyliyebiliyor, ne de çalabiliyorum. Yine de her ne şekilde olursa olsun kalbimdeki sesleri ifade etmek istiyorum.

Büyük sanatkâr, Antonio'nun oymalarını görünce hemen dükkânına çırak olarak aldı. Hünerli çocuk aylarca ve yıllarca bıkmadan, usanmadan sabahın erken saatlerinden akşamlara kadar çalıştı durdu. En sonunda bir gün ona da ilk kemanını yapmak izni verildi. Amati usta onun yaptığı kemanı görünce hayret etti. Ses tonları ne kadar güzel ve yumuşaktı!...

— Bir gün benden daha güzel kemanlar yapacaksın, oğlum. Aferin, dedi.

Ve sözleri de doğru çıktı. Antonio yıllarca ustasının yanında çalışarak günden güne daha güzel kemanlar yaptı. Zamanla kendisi de bir dükkân sahibi oldu. Adı en meşhur keman ustası diye tanındı. Çünkü kalbindeki müzik sesini her ne şekilde olursa olsun ifade etmek istiyen çocuk, Antonio Stradivari idi.

A. R. B.

Afacanın Öfkesi

BİR HAYVAN HİKÂYESİ

AFACAN çok hoş bir arı yavrusuydu. Yüzlerce kardeşiyle birlikte büyük bir arı kovanında yaşıyor ve bütün gün yonca çiçeklerinden emdiği balı kovana yığıyordu. Fakat çok neşeli vakit geçirmesine rağmen Afacan bir türlü hayatından memnun olamıyordu.

Annesi kaç defa oturdukları sokağın karşı tarafına uçmamasını tenbih etmişse de o hiç aldırış etmemiş, hep kendi bildiğini okumuştu. Yine bir gün annesi:

— Küçük çocuklar annelerinin sözlerini dinlemeli, dedi. Çok dik kafalısın. Bunca çocuğum oldu, senin gibi inatçısına rastlamadım. Eğer her şeye burnunu sokmaktan vazgeçmezsen, başına bir gün çok fena şeyler gelebilir.

Bunları duyunca Afacan hemen suratını astı ve kanatlarını kızgın kızgın öylesine vızıldattı ki, şişman, yuvarlak vücudu görünmez oldu. Kardeşleri gürültüden rahatsız olarak elleriyle kulaklarını tıkadılar. Bu haliyle, tıpkı havalanmağa hazırlanan bir uçağa benziyordu. Öfkesi biraz yatışınca yüzünü daha da asarak kovanın basamaklarına oturdu.

— Bizim hayatımız ne kadar da birbirinin aynı. Baldan başka bir yiyeceğimiz, değirmenin arkasındaki bağdan başka da gideceğimiz yer yok. Bu güzel hayat böyle geçirilir mi hiç?

Sokağın karşı tarafındaki çiftlik evine içini çekerek baktı. Hıncından küçücük ayaklarıyla basamakları ter ter tepti. Sonra gözünün ucuyla usulca annesini gözledi. Annesi incecik bir örümcek ağına yıkadığı çamaşırları asıyordu. Afacan, fırsat bu fırsattır diyerek birden hızla havalandı ve yükselmeğe başladı. Gerçekten o kadar da yükseklere uçtu ki, annesi ne yapsa imkânı yok onu göremezdi...

Afacan hızlı hızlı kanatlarını çırpıyor, yükseldikçe yükseliyordu. Oh dünya ne güzelmiş!... Fakat sakın Afacan'ı annesinin sözünden çıktı sanmayın. Sadece diklemesine kendi evleri üzerinde yükseldi. O kadar yükseldi ki, mavi gök kubbede bir çiçek demeti gibi asılmış beyaz bulut kümesini de geçti. Fakat birdenbire hava soğuyup şiddetli bir rüzgâr esmeğe başlayınca neşesi kaçtı. Gözünü açıp kapayana kadar sert rüzgâr zavallı Afacan'ı sanki bir elle itiyormuş gibi kavradı, kaldırdı, vuu vuu diyerek sürüklemeğe başladı. Zavallıcık can havliyle ne yapsa imkânı yok deli rüzgârla başa çıkamıyacağını anlayınca gözlerini kapatıp kendini bıraktı.

Uzun bir zaman sürüklendi durdu. Sonra acaba nerelere geldim diyerek tek gözünü açıp etrafa baktı. Kendisini tam o çok özlediği çiftlik evinin üstünde bulmaz mı? Hemen öbür gözünü de açarak:

— Amanın, dileğim oldu. Her zaman buraya gelmeyi çok isterdim ama, bir türlü fırsat düşmüyordu. Neyse artık kabahat benim değil, dedi, aşağıya süzüldü ve ahırın pencerelerinden birinin kenarına kondu. Delice esen rüzgâr ufacık kanatlarındaki bütün kuvveti tüketmiş, onu halsiz bırakmıştı.

Artık akşam olmuş karnı iyiden iyiye acıkmıştı. Pencereden içeriye bakınca işçilerin inekleri sağdıklarını gördü. Birden ağzı sulandı, dudaklarını şapırdatarak kaşla göz arasında penceredeki çatlaktan içeri süzüldü, karıncağızını tatlı ılık sütle doyurdu. Yorgunluktan dışarıya bile uçamayıp bir saman yığınının üzerine kıvrıldı,

derin bir uykuya daldı.

İnek ahırının küçücük pencerelerinden güneşin ilk ışıkları süzülürken Afacan silkinerek uyandı.

— Amanın nerelerdeyim ben ?

Sonra bir gün önce başına gelenleri hatırladı. Acaba annesi, kardeşleri merak edip onu aramışlar mıydı ? Yeniden karnında bir boşluk hissetti, doğruca çiftliğin avlusundaki büyük elma ağacına uçtu. Kıpkırmızı olgun bir elmanın tatlı suyunu emdi. Midesini o kadar çok doldurdu ki, neredeyse enine siyah çizgili altın renkli ceketi dikişlerinden patlıyacaktı.

— Ohh. dünya varmış ! Ne iyi oldu da rüzgâra kapıldım.

Sonra elma ağacından havalanarak son hızla gelişi güzel vızlayarak uçmağa başladı. Bir yoldan geçti, bir köşeyi döndü. Ve birden aşağıya bakınca kendini bayrakların sallandığı geniş bir meydanda buldu. Bir sirkin tam üstündeydi.

Afacan şimdiye kadar hayatında hiç sirk görmemişti. Yukarılardan seyretmesi bile insana neşe veriyordu. Büyük bir sahanlıkta bir yandan müzik çalarken bir yandan da pek canlıya benzemiyen filler, zürafalar, aslanlar, midilliler dön baba

dönelim kabilinden fır fır dönüyorlardı. Kırmızı yüzlü şişman bir adam hiç bıkmadan :

— Atlı karıncaya bu yoldan, haydi başlıyoruz, çabuk olun, diye sesleniyordu.

Afacan vızıldıyarak bir zürafanın boynuna kondu ve sıkıca sarılarak döndü döndü. Atlı karınca durunca herkes bindiği hayvandan indi. Eh artık Afacan da durur mu ya ? O da vızıldıyarak uçtu. Derken burnuna tatlı tatlı şeker kokuları geldi. Bir de baktı biraz ötede pespembe bir yığın halinde keten helvası duruyor. Hemen yönünü değiştirerek yan taraftan helvaya yaklaştı ve oh burada da bir güzel karnını doyurdu. Evet, midesinde biraz bulantı hissediyordu ama, hiç aldırış etmeden kanatlarını vızıldatarak uçmağa hazırlandı. Fakat eyvah, birden midesinde şiddetli bir ağrı hissetti, acıdan yüzü yemyeşil oldu.

Bütün kuvvetini toplayarak uçmağa başladı. O kadar hastaydı ki, vızz bile diyemiyordu. O sırada yanından bir kamyon geçti. Afacan hemen kamyondaki yüklerden birinin üstüne kondu. Biraz sonra köşeyi dönünce kendi kovanlarını ve kapının önünde meraklı gözlerle etrafı araştıran annesini gördü. Gözleri kararak olduğu yerde kıpırdandı. Kamyonun kovanın yakınından geçmesini bekledi ve sonra birden uçup kovanın tepesine kondu. Annesi :

— Amanın, başıma gelenler. Bu ne hal ? diye bağırdı. Bütün gece nerelerdeydin ? Çok hasta görünüyorsun ?

Sonra doğruca onu yatağa soktu, ilâç verdi. Afacan bütün gün yatakta kaldı ma, artık ne suratını asıyor, ne de sızlanıyordu. Örtülere sıkı sıkı sarılarak :

— Oh, insanın kendi evinden rahat hiçbir yer yokmuş, diyordu.

BEN DE OKULLU OLUYORUM

Ben kocaman oldum çocuklar,
Bu yıl okula başlıyorum.
Beraber kırlara çıkamıyacağız artık
Size kalacak bütün ağaçlar.
Aranızda bulamıyacaksınız beni
Gelecek yaza kadar.

Ne sevimli olacağım göreceksiniz
Giyince okul kasketimi.
Hiç kirletmiyeceğim elbiselerimi,
Çantam kitaplarla dolup taşacak.
Her sabah sınıfa girdiğim zaman
Benim de numaram okunacak.

Daha şimdiden aldırdım babama
Defteri, kalemi, silgiyi.
Okula bir başlıyayım da görün siz
Ablamdan daha iyi okuyacağım gazeteyi.

Şükrü Enis REGÜ

Her Çağın Büyük Sanatçısı:

MICHELANGELO

İTALYAN Rönesansının en büyük sanatçılarından biri olan Michelangelo Buonarroti pek çok istidatları kendisinde toplamış bir insandı. Kudretli bir ressam ve heykeltraş olduğu kadar mimar ve şairdi de. Zamanının en ünlü askerî şeflerine sefer haritaları çizmiş ve bu seferlerin bazılarına kendisi de katılmıştır. Bütün resim ve heykelleri Rönesansın insanlık ruhunu kuvvetle ifade etmektedir.

Michelangelo (Mikelancelo okunur)

Michelangelo, İtalya'nın Toskania eyaletinde Caprese kasabasında 1475 yılında doğdu. Civardaki Floransa şehrinde Rönesans ruhu sanat dostu Medici ailesinin himayesinde gelişmeğe başlamıştı. Bu ailenin en ünlü prensi olan ve «Muhteşem» lâkabı ile anılan Lorenzo, sanatkârları etrafına topluyor, koruyordu. Bir kasaba hâkiminin oğlu olan Michelangelo, günü gününe uymayan asık yüzlü bir çocuktu. Küçük yaşından beri insan vücudu anatomisine karşı büyük bir ilgi duyar, her fırsatta bunu incelemeğe çalışırdı. On beş yaşına geldiği zaman yaptığı resimleriyle Floransalı meşhur ressamları hayrete düşüren çocuğu, sanat hayranı Prens, sarayında himayesine aldı ve Michelangelo orada iki yıl heykeltraşlık öğrendi. İtalyan Rönesansının en parlak örneklerini görerek bilgili ve hareketli bir hayat yaşamağa başladı. Bir gün eski Yunan heykellerini örnek alarak yaptığı ufak bir heykel Romalı bir tüccarın eline geçti ve adam onu eski zamanlardan kalma gerçek antika diye sattı. Heykel o kadar beğenildi ki, tüccar en sonunda yapıcısının kim olduğunu açıklamak zorunda kaldı. Eseri gören Romalı asillerin pek çoğu bu üstün ustalığa hayran kalarak Michelangelo'ya heykeller ısmarladılar. İşte ilk heykellerinden biri olan ve bugün San Pietro kilisesinde bulunan Pieta isimli Meryem ve İsa heykellerini bu devrede tam 24 yaşında tamamladı. İlk devrelerinde yaptığı heykelleri daha çok gerçekte olduğu gibi, yâni realist bir görüşle vücuda getirilmişti. Sonraları gerek resim, gerek heykellerinde daha çok kendi kudretli hayaline bağlandı.

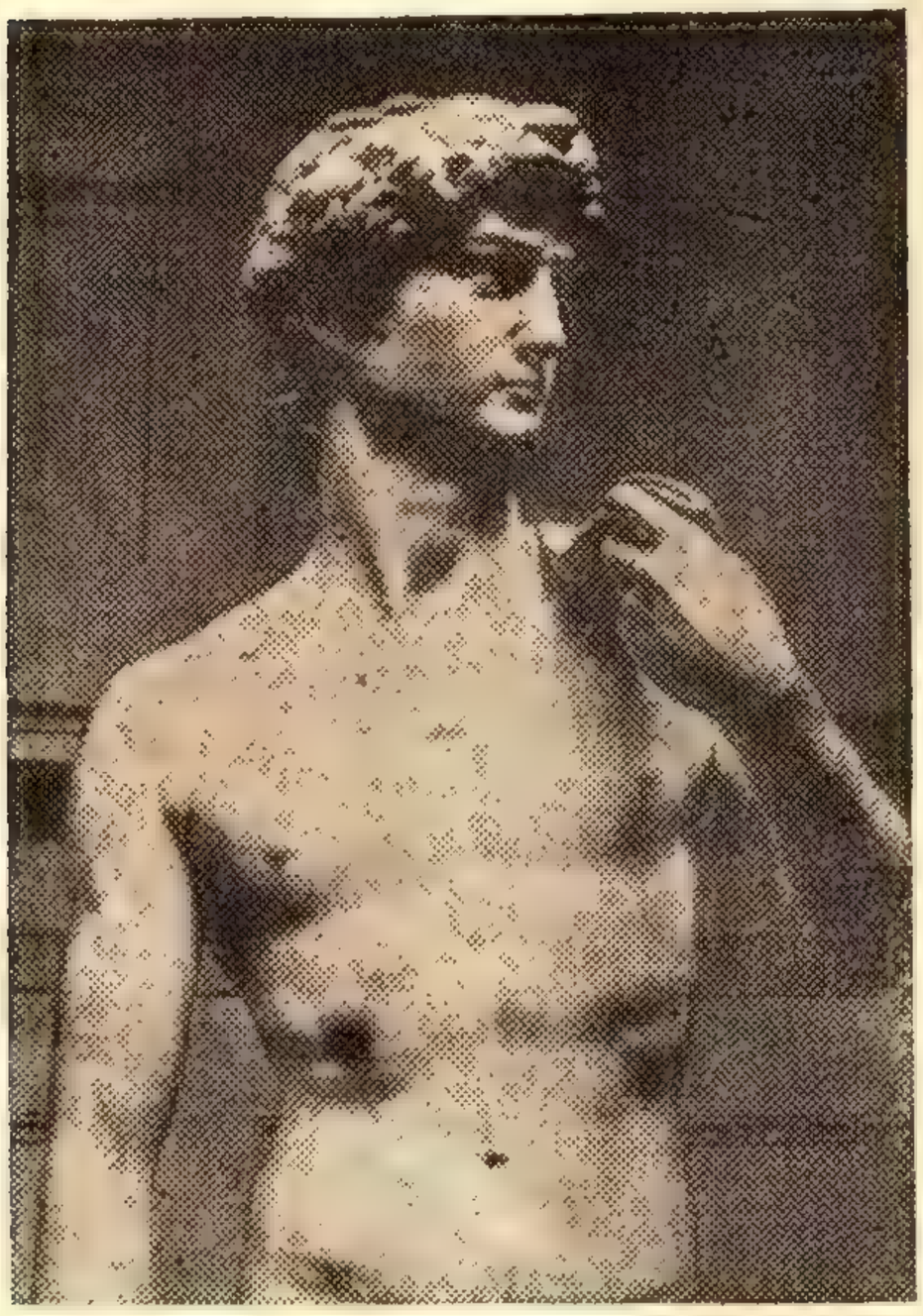

Michelangelo'nun David (Davut) heykeli realist heykeltraşlığın en güzel örneğidir.

Michelangelo'nun yaptığı resimlerin konuları daha çok dinîdir. En meşhurları Vatikan'da Sistine kilisesinin tavanlarında yaş sıva üzerine yaptığı fresk resimlerdir. Kendisi çok aksi huylu bir adam olduğu için iş veren Papa ve asılzâdelerle

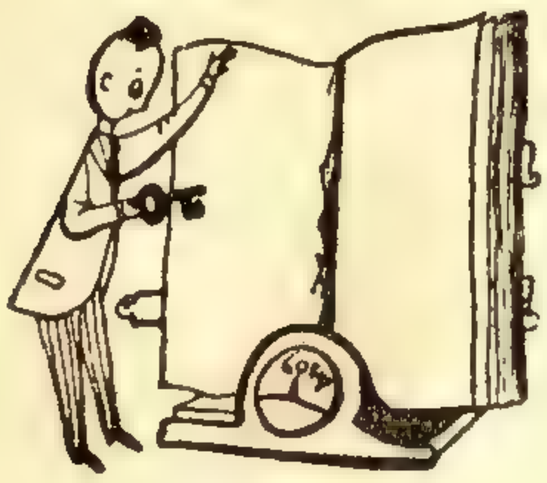

Sözünün Erimi?

İki arkadaş ormanda ilerliyorlardı. Mehmet:

— Vahşî hayvanlarla karşılaşacağız diye ödüm kopuyor, dedi. Bak toprakta pençe izleri var.

Ahmet bu sözleri duyunca şöyle dedi:

— Dostum, hiçbir şeyden korkma. Eğer bir hayvan bize saldırmağa kalkarsa hakkından geliriz. Ben cesaretliyim, hamdolsun, kolum da çok kuvvetli...

O sırada arkadaşı korkuyla:

— Hişt sus, diye fısıldadı.

Yanlarındaki çalılığın içinden homurtular geliyordu. Bir dakika içinde hafif ve çok çevik olan Ahmet tıpkı bir sincap gibi yandaki ağaca tırmandı. Arkadaşını tehlike ile karşı karşıya bıraktı.

Fakat öteki hiç korkmadı. Hayvanla ne dövüşüp başa çıkabilir, ne de olduğu yerden kaçabilirdi. En doğru hareketi yere yatıp nefes almadan ölü taklidi yapmakta buldu. Derken çalıların içinden kocaman bir ayı çıkarak adamın yanına geldi ve koklamağa başladı. Öbürü ise ağacın tepesinde tirtir titreyerek olanları gözlüyordu.

Hayvanın sıcak nefesini yüzünde hisseden zavallı adamcağızın ne hale geldiğini artık siz düşünün. Nefes almadan olduğu yerde kaldı ve ayı onu ölü sanıp homurdanarak çalılığa daldı.

Tehlikenin geçtiğini gören Ahmet, ağaçtan indi. Biraz da yaptığından utanarak işi şakaya dökmek istedi.

— Eh söyle bakalım dostum, ayı kulağına neler fısıldadı?

Arkadaşı hemen cevabı yapıştırdı:

— Bir daha sefere senin gibi palavracılara inanmamamı söyledi.

Hayatta çokluk övünen insanların bir tehlikeyle karşılaştıkları zaman pek korkak olduklarını görürüz. Cesaret sözle değil, hareketlerle ispat edilir.

---

daima çekişmiştir. Hatta bu kilisede çalışırken bir münakaşa sonunda Floransa şehrine kaçmış, ancak Papanın şehri kuşatmasından korkan Floransalı idarecilerin ricası üzerine Romaya dönmüştü. Fakat o zaman da büyük bir istekle işine koyulmuş, insanlardan uzak, yalnız başına şaheserlerini yaratmıştı. Michelangelo'nun en meşhur heykellerinden biri olan David (Davut) heykeli Floransa şehri meydanındadır. Sistini kilisesinin bir duvarını boydan boya kaplayan Mahşer Günü adlı tablosunu 60 yaşından sonra tamamladı.

Michelangelo aynı zamanda mimardı. Hayatının son senelerinde Romadaki büyük San Pietro kilisesinin mimarı tayin edildi. Fakat ancak muhteşem altın kaplama kubbenin tamamlanışını görebildi. Lâkin çizdiği plânlar okadar kusursuzdu ki, ölümünden sonra geri kalan kısımlar hiç zorluk çekilmeden tamamlandı. 1564 yılında Romada 89 yaşında öldü. Ve Floransada Santa Croce kilisesine gömüldü.

Michelangelo hayatı boyunca daima hastalıktan ve vücudundaki ağrılardan şikâyet etmiş durmuştu. Arkadaşlarından birine yazdığı bir mektubunda:

«Hiç kimsenin tahmin edemiyeceği kadar bitkinim.»

Bir başkasında da:

«Hastayım, ıstırap çekiyorum.» diyordu.

Pek çok doktorlar şimdi bile hastaların şikâyetlerinin hemencecik ve tam teşhisinin güç bir iş olduğunu kabul ederler. Bizden dört asır önce yaşamış olan sanatkârın şikâyetlerinin gerçek sebeplerini bilemeyiz. Fakat muhakkak olan bir şey varsa o da hem vücudu, hem ruhu, yüksek dehasının yapmasını emrettiği şaheserlerin esiriydi.

Ayhan Birand

Küçük Çam

VAKTİYLE bir ormanda, yeşil, enli yapraklı ağaçların arasında yaşıyan küçük bir çam vardı. Bu küçük çam, kendisi gibi diken yapraklı olmıyan komşularına bakıp bakıp kıskanırdı. Arada sırada şöyle söylenirdi :

— Bütün arkadaşlarımın ne güzel yaprakları var : Yemyeşil ve kocaman kocaman. Benimkiler ise sırf diken... Ne olur, benim de onları kıskandırabilecek gibi altından yapraklarım olsa !...

Ertesi sabah uyandığı zaman, küçük çamın gözleri kamaştı :

— A... aaaa... a !... dedi, benim diken yapraklarım nerede ?... Tam istediğim gibi altından oluvermişler!... Tanrım, beni ne kadar sevindirdin !...

Bütün komşu ağaçlar, çamı görünce hayret ettiler ve birbirlerine fısıldaştılar :

— Küçüğü gördünüz mü, tepeden tırnağa altın kesilmiş !...

O sıralarda ormanda dolaşmakta olan hırsızın biri, ağaçların konuşmasını duydu ve kendi kendine :

— Halis altından bir çam ağacı !... Aman ne güzel şey !... Tam bana göre bir iş !...

Hırsız, birisine raslamaktan korktuğu için oradan uzaklaştı. Ortalık kararır kararmaz büyük bir çuvalla geri geldi ve bir tane bırakmamak üzere çamın bütün yapraklarını yoldu.

Ertesi sabah, çırıl çıplak kalan zavallı çam ağlamağa başladı :

— Bir daha altın yapraklar istemem, tövbeler olsun !... Bu sefer hiç bir hırsızın çalamıyacağı şeyden yapraklarım olsun. Meselâ, yapraklarımın camdan olmasını isterim.

Ertesi sabah, küçük çam, uyandığı zaman, dileğinin yerine getirilmiş olduğunu görerek sevindi ve kendi kendine şöyle söylendi :

— Oh... Şimdi altın yerine camdan yapraklarım var. Bunlara kimse dokunmaz. Artık rahatça uyuyabilirim.

Camdan yapraklarla donanan küçük çamı gören komşu ağaçlar, yine birbirlerine fısıldaştılar :

— Bacaksıza bakın hele !... Bu sefer de billûr kesilmiş...

Akşam olunca sert bir rüzgârdır esmeğe başladı. Bu arada, küçük çamın bütün yaprakları param parça oldular. Bir tanesi kalmamak üzere hepsi yerlere döküldüler.

Geceyi titreyerek geçiren küçük çam, sabah olur olmaz ağlayıp yalvardılar.

— Nedir bu başıma gelen !... İkinci defadır çırılçıplak kalıyorum. Altın yapraklarım çalındı. Cam yapraklarım ise kırılıp döküldü. Ne olur, artık ben de etrafımdaki ağaçlar gibi yapraklanayım !... Başka bir şey istemiyorum.

Ertesi sabah, küçük çam, isteğinin

— Sonu 49. sayfada —

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Ya siz tatili nasıl geçiriyorsunuz ?

Karagöz — Anlat bakalım Karagözcük, tatil aylarını nasıl geçiriyorsun ?

Karagözcük — Çok iyi geçiriyorum babacığım.

Karagöz — Yooo... Bilirsin ki, ben öyle üstün körü cevaplardan hoşlanmam. Bana adamakıllı cevaplar ver. Meselâ, sağlığın için ne yaptın ? Malûm ya, her şeyin başı sağlık, demişler...

Karagözcük — Sağlığım için babacığım, çok şey yaptım.

Karagöz — Canım oğlum, öyle toptan konuşma. Ne yaptınsa onu söyle.

Karagözcük — Evvelâ babacığım, okul kapanır kapanmaz, annem beni dişçiye götürdü.

Karagöz — Hah şöyle, dişe dokunur şeyleri anlat. Aferin şu annene, akıllı kadındır vesselâm.

Karagözcük — Doğrusu ben dişçiye pek gitmek istemedim ama, annem beni ne yapıp yapıp kandırdı. Gittiğime iyi etmişim.

Karagöz — Neden bakayım ?

Karagözcük — Ağzımda iki çürük diş varmış da ben hiç farkında değilmişim.

Karagöz — Öyledir o çürükler. Önce sinsi sinsi başlar da insan hiç farkına varmaz.

Karagözcük — Dişçi onları, hiç canımı acıtmadan bir güzel doldurdu. Şimdi ağzım gül gibi tertemiz.

Karagöz — Dişlerinin kıymetini asıl ihtiyarlayınca anlıyacaksın. Onun için onların üstüne şimdiden gözbebeğin gibi titremelisin.

Karagözcük — Ben de öyle yapıyorum babacığım. Her gece yatarken onları bir güzel fırçalıyorum.

Karagöz — Aferin sana.

Karagözcük — Sonra biliyorsun ki, bademciklerimden sık sık rahatsız oluyordum. Onları da aldırdık.

Karagöz — Fena mı ettin? Kışın artık rahat edeceksin. Anjin manjin olmıyacaksın. Başka ?

Karagözcük — Başka babacığım, her sabah açık havada 15 dakika jimnastik yaptım. Ayrıca da sabah, öğle, akşam, beşer dakika derin nefes aldım. Bu sayede boyum da tam 4 santim uzadı.

Karagöz — Deme, sahi mi?

Karagözcük — Vallaha uzadı, inanmazsan işte bak. Okul kapandığı gün boyum buraya geliyordu. Şimdi buraya geliyor. Arada tam 4 santim fark var. Sen de ölç istersen.

Karagöz — Desene bu gidişle beni de aşacaksın.

Karagözcük — İnşallah babacığım.

Karagöz — Ben de o vakit boyumdan büyük adam yetiştirdim diye övüneceğim.

Karagözcük — Tabiî babacığım, tabiî.

Karagöz — Başka, anlat bakalım, sağlığın için ne yaptın ?

Karagözcük — Yüzdüm babacığım. Her gün 15 dakika yüzdüm. Yavaş yavaş fazlalaştırarak da en çok bir saat de güneşte kaldım. Malûm ya, doktor amca güneşin fazlası zehirdir, demişti.

Karagöz — Doktorun öğütlerini dinlemediği için Hacivatçığı güneş çarptı ya.

Karagözcük — Yaa, zavallıcık tam 10 gün evde yattı.

Karagöz — Eee, meheldir ona.

Karagözcük — Zavallı pek üzüldü ama.

Karagöz — İnşallah, bu kulağına küpe olmuştur da bir daha öyle deli gibi güneşte kavrulmaz. Kafan için de ne yaptın bakalım ?

Karagözcük — Haftada iki saat İngilizce dersi aldım. Şimdi İngilizcemi o kadar

Güzel Sözler

★ **Güzel eserleri sev ki, senin de ruhun güzelleşsin.**

★ **Bütün fenalıkların hocası, tembelliktir.**

★ **İnsan, sözüyle değil, işiyle övünmeli.**

★ **Yağmurdan sonra güneş yine parlar.**

★ **Hiddetin sonu, pişmanlığın başlangıcıdır.**

★ **Akıllı kime derler ? Herkesten bir şey öğrenene.**

★ **Kim ki sana başkalarının kusurlarını anlatırsa, bil ki, seninkilerini de başkalarına anlatır.**

★ **İyi insanlar birbirlerini bulurlar.**

★ **En büyük zenginlik memnun olmasını bilmektir.**

★ **Seve seve yapılan iş insanı yormaz.**

ilerlettim ki, kolay yazılmış hikâyeleri anlıyabiliyorum artık.

Karagöz — Aaa... bak buna çok sevindim. Bilirsin ki, ben sana her zaman, hiç değilse bir yabancı dil mutlaka öğrenmelisin der dururum.

Karagözcük — Ben, inşallah, iki yabancı dil öğreneceğim babacığım. Almancayı da öğreneceğim.

Karagöz — Çok akıllılık etmiş olursun. Sonra daha ne yaptın ?

Karagözcük — Okudum babacığım, en az 10 kitap okudum.

Karagöz — Aferin sana. İnşallah abur cubur şeyler okumamışsındır. Malûm ya, okumaktan okumaya fark var. İnsan, kafasını abur cubur şeylerle doldurursa yazık olur kaybettiği zamana. Okuyunca iyi, faydalı eserler okumalı ki, bilgisi çoğalsın, görgüsü artsın, zevki incelsin.

Karagözcük — Ben de onun için en çok Doğan Kardeş kitaplarını okudum. Meselâ, Don Kişot'u, Binbirgece Masalları'nı. Andersen Masalları'nı, Hayvan Hikâyeleri'ni, Masal Bahçesi'ni, Şiir Bahçesi'ni, Dede Korkut Masalları'nı, Dünyanın Çehresini Değiştiren 12 Adam'ı, falan filân...

Karagöz — Bak onu ben de okudum. Çok şey öğrendim doğrusu o kitaptan.

Karagözcük — İnsan böyle iyi kitaplar okudukça kendini daha büyümüş, daha akıllanmış hissediyor babacığım.

Karagöz — Çok doğru söylüyorsun oğlum, iyi kitaplar insanı olgunlaştırır. Başka daha ne yaptın bakayım ?

Karagözcük — Oynadım babacığım, arkadaşlarımla bol bol oynadık. Voleybol oynadık, esir almaca oynadık, seksek oynadık, yüksek atlama, uzun atlama, üç adım atlama yarışmaları yaptık. Her oyundan sonra da en aşağı bir saat yatıp dinlendik.

Karagöz — Daha başka ?

Karagözcük — İstanbul'u gezdim babacığım, Topkapı sarayı müzesini gezdim, Arkeoloji Müzesini gezdim, camileri gezdim, Adalara gittim, Çamlıca tepesine çıktım, dilenci vapuruna binip Boğaziçinde dolaştım. İnsan, İstanbul'u tanıdıkça daha çok seviyor onu.

Karagöz — Öyledir, İstanbulumuz bir tanedir bizim.

DOKTOR AMCANIN ANLATTIKLARI

Sıskalar, bol bol üzüm yiyin!

GEÇEN gün Lûtfi'nin annesi telefonda yine merak içinde konuşuyordu :

— Aman Doktor Bey, Lûtfi biliyorsunuz çok zayıf, şişmanlasın, kilo alsın diye bağlık bahçelik bir yazlığa çıktık, yemek yemiyor, hele herkesin imrendiği o canım üzümlerin yüzüne bile bakmıyor, verem olacak diye ödümüz kopuyor, ne olur bize kadar bir zahmet etseniz, iştahsızlık ve zayıflığının bir çaresine baksanız.

— Hayhay hanımefendi, merak etmeyin, gelirim.

Evlerine gittim, Lûtfi'yi iyice dinledim ve sonra kendisine, kardeşlerini de alıp bahçede yanıma gelmesini tenbih ettim.

Üç kardeş de karşıma gelip oturdular. Onlara bir bilmece sordum :

— «Babası Bengi Baba, anası Yayvan Hatun, kızının tadı güzel, oğlu sohbetlerde gezer» bilin bakalım bu nedir ?

Düşündüler, düşündüler bir türlü cevap veremediler.

— Ben söyliyeyim, dedim : Üzüm !... Bu meyvanın faydası pek büyüktür. Yazın yeşili, kışın kurusu yenir. Üzümsüz iç pilâvın, zeytinyağlı dolmanın hiç tadı olmaz. Zerde, aşure lezzetini o kara üzüm taneciklerine borçludur.

Bu defa Lûtfi'nin kardeşi Nur :

— Doktor amca, üzümün karası mı, akı mı, yoksa şırası mı daha faydalıdır ? diye sorunca aklıma gelen hikâyeyi onlara anlatmayı faydalı buldum.

Masal deyince hepsi gözlerini açtılar. Üzümün yeşili, pestili, kurusu, akı, karası, sirkesi, şarabı, rakısı olur. Yeşilini, kurusunu yiyen insanların kuvvetlerine hayran olan, onları kıskanan Şeytan, bir rivayete göre, asmasını kurutur, insanları üzümsüz bırakır. Masal bu ya; sonra da bu yaptığı işe pişman olur ve üzümleri tekrar nasıl yetiştireceğim diye kara kara, düşünceye dalar. Nuh Peygamberin kulağına :

— Bir aslan, bir kaplan, bir köpek, bir tilki, bir saksağan, bir de horoz kesmesini ve bu altı hayvanın kanları ile üzüm asmasını sulamasını söyler.

Nuh Peygamber, Şeytanın öğütlerini dinler ve böylece üzüm kütüğü yeniden meyva verir.

Üzümün tazesi veya kurusu vitamin kaynağıdır. C ve B1 vitaminleri ile iştah açar, enerji sağlar. «Üzümünü ye, bağını sorma» sözü de pek doğru değildir. Çünkü üzüm bağları kükürtlenir. Kükürtlenmiş bağların ise üzümleri vücudu güzelleştirir. Zayıf çocukların şişmanlamaları için hekimler bağ bozumunda üzüm kürleri tavsiye ederler. Sabahları kahvaltıda yarım kilo, saat onda yine yarım kilo, akşam yemeğinden birkaç saat önce alınan bir üçüncü yarım kilo üzüm kürüne, üç dört hafta devam edilirse, insan şişmanlar, tansiyon yüksekse düşer, kabızlık ortadan kalkar, çekirdekleri ezile ezile yendiğinde de bütün zehirler vücuttan çıkar.

★

Her üçü de sözlerimi can kulağı ile dinlediler ve o günden sonra da üzümün çöpü, armudun sapı var diye yemek ve yemiş seçmediler. Önlerine konan üzümün karasını, akını düşünmeden yediler ve böylece bir ayda dörder kilo alarak güçlü kuvvetli çocuklar oldular.

Dr. Kâmran ŞENEL

BİR JAPON MASALI

DENİZ İLÂHININ ÜLKESİ

BUNDAN tam 400 yıl önce, bir sabah Urashima Taro adındaki çocuk kayığına binip balık avlamağa çıktı. Balık avlarken sandalını akıntıya bırakır, dalgalar nereye götürürlerse oraya sürüklenirdi. Kayık boyasız, dümensiz, acayip bir şeydi. Belki de ömrünüzde böyle tuhaf bir tekne hiç görmemişsinizdir. Fakat daha bugün bile eski Japon denizi kıyılarındaki birkaç evlik balıkçı köylerinin sahillerinde bu teknelere raslanabilir.

Uzun zaman bekledikten sonra oltasında bir ağırlık hissederek çekti. Çekti ama, oltaya balık yerine kocaman bir deniz kaplumbağası yakalanmamış mı?

Su kaplumbağası Deniz İlâhının kutsal hayvanı olduğu için çocuk oltayı yavaşça çözdü ve bir dua okuyarak salıverdi. Başka hiçbir şey de yakalayamadı. Hava çok sıcak, etraf çok sessizdi. Birden üstüne bir ağırlık çöktü ve akıntıyla sürüklenen sandalında derin bir uykuya daldı.

Derken denizin içinden kıpkırmızı bir elbise giymiş, topuklarına kadar uzun siyah saçları hafif rüzgârla dalgalanan güzel bir kız yükseldi. Yavaş yavaş suların üstünde kayarak sandala yaklaştı; uyuyan çocuğa hafifçe dokunarak uyandırdı.

— Ey iyi kalpli çocuk, sakın beni görünce korkma, dedi. Denizlerin biricik İlâhı olan babam senin iyi huyunu pek beğendiği için beni gönderdi. Bugün babamın en sevgili kaplumbağasını ağından serbest bıraktın. Şimdi ben de seni babamın saraylarının

bulunduğu, dört mevsim yaz olan cennet adalarına götüreceğim. Orada sonsuzluğa kadar rahat ve mesut yaşıyacaksın.

Sonra sandala bindi. Bir küreğe Deniz İlâhının kızı, bir küreğe de Urashima geçerek birlikte çekmeğe başladılar. Sessiz mavi suların üstünde ağır ağır kayarak güney ülkelerine, Deniz İlâhının sarayına vardılar. Onları sırtlarında tören esvaplarıyla bir sürü uşak karşıladı. Sarayın bahçesinde çocuklar oynaşıyorlar, aralarına yeryüzünden bir arkadaş katıldığı için şenlik yapıyorlardı.

Urashima her gün yeni eğlencelerle karşılaşıyor, Okyanus İlâhının uşakları tarafından denizlerin derinliklerinden toplanılıp adaya getirilen görülmemiş hediyelerle vakit geçiriyordu.

Böylece aradan tam üç yıl geçti.

Fakat bütün bu güzel şeylere rağmen balıkçı çocuk, onu evde bekleyen anne ve babasını hatırlayınca yüreğinde bir ağırlık hissediyordu. Nihayet bir gün İlâhın huzuruna çıkarak hiç olmazsa üç dört günlüğüne evine göndermesi için yalvardı. İlâh :

— Mademki bu kadar istiyorsun, o halde git. Anneni babanı gör, dedi. Ben sadece seni düşünüyorum. Sana küçük bir kutu vereceğim. Eğer sözümü dinler, her ne olursa olsun, kutuyu açmazsan geri dönebilirsin. Yoksa bir daha buralara gelemezsin.

Sonra Urashima'ya ipek kordonla sıkı sıkıya bağlanmış sarı boyalı bir kutu verdi. (Bu kutu bugün Kanagawa mâbedinde bulunmaktadır. Rahipler Urashima Taro'nun balık oltasını ve Deniz İlâhının diyarından beraberinde getirdiği mücevherleri özenle saklarlar.)

Urashima kutuyu açmak değil, kordonunu bile gevşetmiyeceğine söz vererek teknesine bindi. Yaz ülkesinin durgun denizinde kayarak yavaş yavaş uzaklaştı. Ada bir rüya gibi gözden kaybolurken çok ileride, bembeyaz ufukta dimdik sivrilen Japon dağları göründü.

Tekrar doğduğu köyün koyuna girdi, sahile çıktı. Fakat etrafına bakınınca büyük bir şaşkınlık duydu. Anlayamadığı bir şüphe içini kemirmeğe başladı. Çünkü burada bir çok şey değişikti. Babasının kulübesi yokolmuştu. Evet bir köy vardı ama, evleri, ağaçları, tarlaları ve hattâ insanlarının yüzü bile yabancıydı. Hemen hemen bildiği hiçbir şey kalmamıştı. Büyük Şinto mâbedi başka bir yerde yeniden yapılmış, yamaçlardaki korucuklar yok olmuşlardı. Sadece köyün içinden akan derenin sesiyle, dağlar değişmemişlerdi. Boş yere babasının evini aradı durdu. Balıkçılara sorunca hepsi de şaşırarak yüzüne tuhaf tuhaf bakıyorlardı. Derken değneğine abanarak yürüyen çok ihtiyar bir adama Urashima ailesinin evini sordu. İhtiyar şaşırarak suali belki on beş defa tekrarlattı.

— Urashima Taro'yu mu soruyorsun ? Masalı bilmediğine bakılırsa buranın yabancısısın. Hey Tanrım hey,

KİM BİLİYOR?

1 — Türkiyenin en büyük gölü hangisidir ?

2 — Bir kemanın kaç teli vardır ?

3 — Inciler nereden gelir ?

4 — Hangi Avrupa memleketi yeldeğirmenleriyle meşhurdur ?

5 — Dünyanın kendi ekseni etrafında dönüşü kaç gün sürer ?

6 — Akropol nerededir ?

7 — Hangi nehir Fransa ile Almanyayı birbirinden ayırır ?

8 — Müşterilerine yılda 40 apartman dairesi ve 1 milyon lira para ikramiyesi dağıtan banka hangisidir ?

9 — Dokuz gezegenden dünyamıza en yakın olanı hangisidir ?

10 — Memleketimize ilk defa Tahsil ve Çehiz sigortalarını getiren hangi sigorta şirketidir ?

(Doğru cevaplar 49. sayfada)

insanlar masal kahramanlarını nasıl da hatırlarlar. Urashima Taro boğulup hâtırasına anıt dikileli tam 400 yıl olmuş. Sadece onun değil, bütün soy ve sopunun mezarları da eski mezarlıkta yatıyor. Evini sormak da nereden aklına geldi? Amma da hoş adammışsın!...

Urashima'nın bilgisizliğine gülerek sessizce uzaklaştı. O zaman Urashima soluk soluğa heyecan içinde asırlık mezarlığa doğru koştu. Kendisinin, babasının, annesinin ve bütün soyunun yosundan artık üzerlerindeki yazıları bile okunamıyan taşlarını buldu.

Bunları görünce kendinin bir hayalin kurbanı olduğunu anladı ve doğruca sahile gitti. Elinde Deniz İlâhının verdiği kutuyu sıkı sıkıya tutuyordu. Acaba kutunun içinde ne vardı? Yahut bütün bu hayallerin sebebi kutunun içindeki bilinmeyen büyü müydü? Şüphe, inancı yendi. Hiçbir şey düşünmeden ipek kordonu gevşetti, kutuyu açtı.

Birden en ufak bir ses çıkarmadan beyaz, soğuk hayalî bir duman fışkırarak havada yaz bulutu gibi yükseldi ve hızla sessiz denizin üzerinde güneye doğru sürüklenmeye başladı.

O zaman Urashima kendi eliyle saadetini yıktığını anladı. Bir daha yaz ülkesine ulaşamıyacaktı. Umutsuzluktan ağlamağa, dövünmeğe başladı. Fakat bu da ancak bir an sürdü. Kendisinde derhal bir başkalık hissetti. Kanından buz gibi bir ürperti geçiyor, yüzü buruşuyor, saçları kar gibi bembeyaz oluyordu. Kol ve bacakları sararıp solarak vücudunun bütün kuvveti çekildi. Ve 400 yılın ağırlığıyla ezilerek cansız yere yıkıldı.

Lafcadio Hearn'dan
Çeviren : Ayhan Birand

MAKRAPOD BALIKLARI

Çinde bulunan «Makrapod» adlı balıklar, tam bir aile hayatı yaşamaktadırlar. Bu ufak, uzun yüzgeçli balığın erkeği tükrüğüyle hava kabarcıklarından bir yuva meydana getirir. Köpük parçasına benzeyen bu yuvacıklar suyun üstünde yüzer. Anne balık yumurtalarını bunun içine bırakır. Yumurtadan çıkan yavrular yuvanın yanında yüzerler. Yuvadan biraz uzaklaşanları babaları hemen ağzına alıp, tekrar yuvanın içine götürür.

★

HANGİ KEDİLER AVCI OLURLAR?

Köpeklerin çiğ et yemesi zararlıysa da, kedi, aksine, arasıra çiğ et yemelidir. Çünkü kedi, et yiyen yırtıcı hayvanlar sınıfındandır. Çiğ et yiyen kedi iyi fare avcılığı yapar.

★

DÜŞÜNEN MAKİNE

Amerikada son zamanlarda yapılan bir hesap makinesi, insan beyninin 50.000 misli kudrettedir. Bu makine, yapılması haftalarca sürecek matematik problemlerini bir anda çözüvermektedir.

★

MÜREKKEPTEKİ BİTKİ...

Rutubetli yerlerde, bazan, hokkalardaki mürekkebin üstünü beyazımtırak bir küf kaplar. Bu küf, bir çeşit yosundan başka bir şey değildir. Bu yosun mürekkepte bulunan zamkla beslenir.

★

PİYANO ÇALAN KARDEŞLER DİKKAT!...

Piyano çalan çocuklar, piyanolarının tuşları sararınca, bunları beyazlatmak için saf alkolle yahut da oksijenli suyla silmelidirler.

KUŞUN ÖĞÜDÜ

BİR dağın yamacında güzel bir çiftlik, bu çiftliğin bir köşesinde de küçük bir kasımpatı bahçesi vardı.

Kasımpatılar uzun kış ayları boyunca üzeri karla kaplı toprağın içinde rahat sıcacık uyumuşlar, sonra güneş toprağı ısıtıp kuşlar cıvıl cıvıl ötüşmeğe başlayınca da kımıldanıp topraktan başvermişlerdi. Yaz aylarında saplarını uzatıp yapraklandılar. Sonbahar gelince de gonca vermeğe başladılar.

Her sabah onları sulayan evin küçük kızı bir gün bahçeye gelip tomurcuklara baktı. Kendi kendine :

— Ne yazık, yarın uzağa gidiyorum, dedi. Güzel çiçeklerim açtığı zaman burada olamıyacağım. Bari bir demet yapayım da, gideceğim yere götüreyim. Bana güzel bahçemi hatırlatırlar.

Bunu duyan kasımpatılar :

— Ah ne olursun, bizi koparma, diye bağırıştılar.

Fakat rüzgâr o kadar hızla esiyordu ki, çocuk hiçbirini duyamadı. Bir kucak dolusu sap koparıp çiftlik evine doğru koştu.

Ertesi gün küçük kız kasımpatıları bir demet yaptı, saplarının etrafına ıslak bir kâğıt koyup sicimle bağladı ve yolculuğa çıktı. Otobüs o kadar kalabalık, o kadar sıcaktı ki, kızcağız düşürürüm korkusuyla çiçeklerin sapını sıkı sıkı tuttu, uzun boylu adamlar zavallı çiçeklere dirseklerini dayadılar, şişmanlar ise abandılar. Öyle ki, kasımpatılar, «Ölüyoruz» diye inlediler.

Fakat bir zaman sonra saplarını bağlayan sicim çözüldü, suyla dolu bir vazoya kondular. Kasımpatılar bir müddet boyunlarını bükerek ağlaştılar. Küçük kız onları açık bir pencerenin önüne götürdü ve başlarının üzerindeki kafesin içinde şen bir kuş onlara şarkı söyledi. Ama bahçenin hasretini çeken kasımpatılar hiç neşelenemediler. En sonunda :

— En iyisi ümidimizi kesip ölelim, dediler.

O zaman kuş onlara :

— Boşuna üzülmeyin, dedi. musun ? Burada arkadaşlarımızdan uzak, ayaklarımız suyun içinde, nasıl mesut olabiliriz ?

Fakat kuş yine :

— Neşelenin, dedi. İşte üzerinizde güneş pırıl pırıl parlıyor. Ben de elimden geldiği kadar şarkı söylüyorum. Solup atılacağınız yere goncalarınızı açıp güzelleşseniz, başkalarını sevindirmez misiniz ? Böylesi hiç bir şey yapmamaktan daha iyi değil mi ? Arkadaşlarım dışarda rahat rahat uçarken ben bu ufacık kafesin içinde hapis olmaktan memnun muyum sanıyorsunuz. Hayır, hayır, eğer şu ufacık kapı açık olsa bir anda karşı bacaya uçtuğumu görürdünüz.

Goncalar :

— Buradan kaçar mıydın? diye sordular.

— Tabiî, bacadan şu gördüğünüz ağaca konar, oradan da ormana uçarım. Fakat burada olduğum müddetçe şarkı söyleyip neşelenmekten başka şey yok.

Çiçekler :

— Belki de doğru söylüyor, diyerek başlarını kaldırdılar. Küçük kız onları canı gibi sevdiği için her gün sularını tazeliyor, kuş şarkı söylüyordu. En sonunda tomurcuklar büyüyüp gelişmeğe başladılar.

Toplandıklarından tam iki hafta sonra güzel bir güz sabahı en büyük konca patladı ve tabak gibi çiçek açtı. Hafif pembe katışmış bembeyaz bir kasımpatıydı. Oh o kadar da güzel kokuyordu ki ! Çocuk onu görünce sevinçle haykırdı, öptü ve evdekilere göstermeğe götürdü. Kuş kafesin en yüksek tüneğine çıkıp kanatlarını çırptı ve o tatlı, güzel şarkısına başladı. Çiçeklere :

— Haklıymışım değil mi ? dedi.

Çiçekler :

— Evet, diye cevap verdiler. Haklısın. Çiçek açıp etrafındakileri sevindirmek, hiçbir şey yapmadan solup gitmekten çok daha iyi.

TATSIZ BİR TATİL

OKULLARIN kapanma günüydü. Gündüzcüler karnelerini alarak yatılı arkadaşlariyle vedalaştıktan sonra evlerine dağıldılar. Yatılılar bavullarını, valizlerini hazırlıyor istasyona, iskeleye götürecek vasıtaları bekliyorlardı. Yuvalarından aylarca ayrı kaldıkları için gündüzcülerden daha sevinçliydiler. Yalnız neşeli kalabalığa karışmadan pencerenin önünde duran Denis'in hali öbür çocuklardan farklıydı. Bazıları yanına gelip,

— Üzülme canım; gerçi üç dersten bütünleme hoş değil ama, sınıfta kalmaktan iyi ya ! diyorlardı.

— Günde birer saat çalışsan rahat rahat hazırlanırsın !

Denis ses çıkarmıyor; arkadaşlarına, babasının, bu yıl da ikmale kalırsa onu sayfiyeye götürmiyeceğini söylemek istemiyordu. Doğrusu derslerden çok sporu seven Denis kendini topa, maçlara, koşulara verdiği için iki yıldır hep bütünleme ile geçiyordu. Nihayet babası o yaz, yine bütünleme-

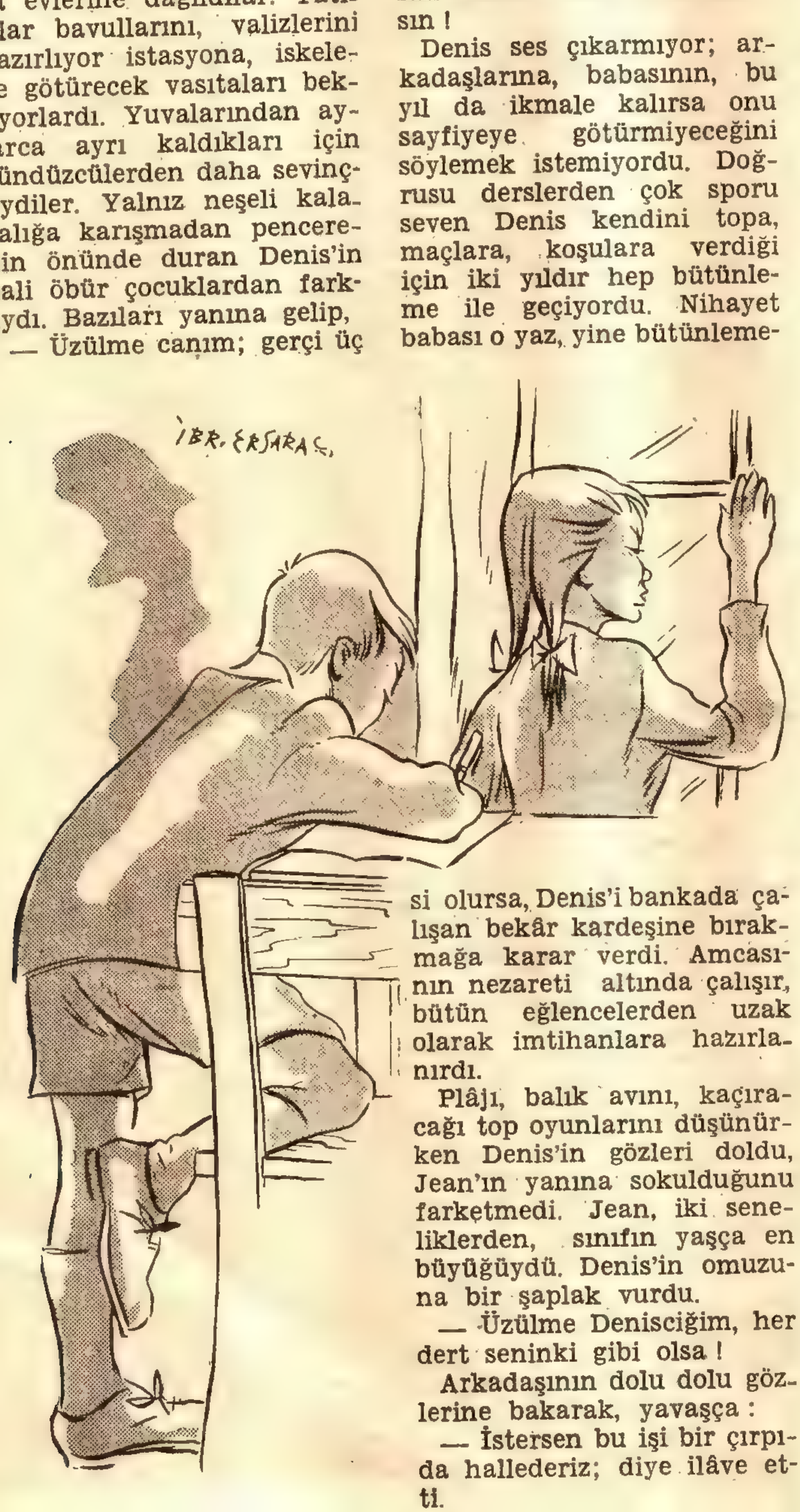

si olursa, Denis'i bankada çalışan bekâr kardeşine bırakmağa karar verdi. Amcasının nezareti altında çalışır, bütün eğlencelerden uzak olarak imtihanlara hazırlanırdı.

Plâjı, balık avını, kaçıracağı top oyunlarını düşünürken Denis'in gözleri doldu, Jean'ın yanına sokulduğunu farketmedi. Jean, iki seneliklerden, sınıfın yaşça en büyüğüydü. Denis'in omuzuna bir şaplak vurdu.

— Üzülme Denisciğim, her dert seninki gibi olsa !

Arkadaşının dolu dolu gözlerine bakarak, yavaşça :

— İstersen bu işi bir çırpıda hallederiz; diye ilâve etti.

Öbür çocukların onları dinleyip dinlemediğini kolladıktan sonra Denis'in kulağına eğilerek bir şeyler fısıldadı. Söyledikçe ötekinin yüzünde şaşkınlık, tereddüt, ümit gölgeleri birbirini kovalayıp geçiyordu. Kararsızca :

— Olur mu öyle şey ?... Yapamam ben... Ya anlarlarsa ? ...diye mırıldandı.

— Bu işi bana bırak. Kaç kere yaptım, kimsenin ruhu duymadı.

Denis uyuşmuş gibi Jean'ın arkasından yürüdü. Boş bir sınıfa girdiler. Jean Denis'in karnesindeki kırıkları silip başka rakamlar yazdı. Öyle ustalıkla yaptı ki, imkân yok bunu kimse farkedemezdi. İşinden pek memnun olarak :

— Gördün mü, dedi. Ne sen üzül, ne de evdekiler... Sıkı çalıştıktan sonra bütünlemelerini verirsin, kimsenin haberi olmaz.

Denis ses çıkarmadı, uğursuz karneye bakmamağa çalışarak okul çantasına attı. Şimdi öncekinden de üzgündü ama, iş işten geçmişti.

Evde ailesinin sevinç ve sevgi gösterileriyle üzüntüsü daha da arttı. Hele babası,

— E, istediğin ping-pong masasını hakettin artık. Yarın birlikte gidip alırız... demesiyle az kalsın boynuna atılarak işlediği suçu olduğu gibi açıklıyacaktı.

Dişlerini sıktı. Kendi kendine verdiği cezanın, yazı şehirde geçirmek cezasından daha acı olduğunu anladı.

O yaz Denis'in hallerindeki değişiklik herkesi şaşırttı. Haşarı delişmen çocuk birdenbire içine kapandı, gezmeden, oyundan kesildi. Plâja bile ancak büyüklerinin zoriyle gidiyordu. Boyuna ders çalıştı. faydalı kitaplar okudu.

Babası :

— Aklı başına geldi bizim

HAYVAN DOSTLARI

Reyhan Ikızoğlu

Erhan Aksu

Nuran Özaydın

Algın Soydar

Yüksel Özkor

Güneş Özkarabay

Bülent Atakır

Şenol Kardeş

Saniye Metintaş

çocuğun... diye seviniyordu.

— Önümüzdeki yıla kolaylık olsun diye çalışıyor; diyordu annesi.

Canını dişine takarak çalışması boşa gitmedi. Denis bütünlemelerini iyi verdikten başka ertesi yıl ilk devrede iyi öğrenciler arasına girdi. Öğretmenler haylâz, ilgisiz Denis'in bu değişmesine pek şaşırdılar. O da, itibarı arttıkça kendini daha çok okumaya verdi. Yalnız, kabuk altından işliyen yara gibi, yaz tatilinin acı hâtırası ona bir türlü rahat vermiyordu. Nihayet yılbaşında eve gelince olanı biteni annesine açtı. Başka kabahatleri yüzünden okuldan çıkarılan Jean'ın adını vermeden, bütün suçu üzerine alarak anlatırken duyduğu utanç, annesinin teessürü Denis için ikinci bir ceza oldu. Annesi,

— Duyduğun vicdan azabı sana yeter bir ceza oldu, dedi. Artık iyiye doğru değişip olgunlaştığın için fazla bir şey söylemiyeceğim. Bu çirkin olayı unutalım.

Annesinin sözleri Denis'e ferahlık verdi. Aylardan beri ilk olarak rahat bir nefes aldı.

Nihal Yalaza Taluy

TEKERLEKTEKİ PALYAÇOLAR

Her biri 2,5 santim çapında kartondan iki daire kesin. Daireleri elde etmek için bir bardağın ağız

kısmını da kullanabilirsiniz. Şimdi her birinin üzerine ellerini ve ayaklarını açmış birer palyaço resmi çizin. Palyaçoları parlak renklerle boyayıp boş makaranın iki tarafına yapıştırın. Yerde yuvarlayarak palyaçoların tekerleği döndürüşünü seyredin.

★

SAYI TAHMİNİ

İşte size kardeşlerinizle veya arkadaşlarınızla oynayacağınız eğlenceli bir oyun. Hepiniz elinize birer kâğıt alarak tepesine 1 den 10 a kadar bütün sayıları yazın. Sonra hepiniz sırayla elinizi siper ederek yukarıdaki sayılardan birini sayfanın ortasına yazın. Oyuna katılanlar sadece kalemin oynayışına bakarak kaç sayısını yazdığınızı tahmin edeceklerdir. Karşısındakilere belli etmeden 10 sayıyı tamamlayan oyunu kazanır.

EN MEŞHURLARI

İşte size vakit geçirtecek bir oyun daha. Hepiniz birer kâğıt alarak on dakika içinde bildiğiniz meşhur insanların ismini sıralayın. On dakika sonunda en fazla isim yazan oyunu kazanır.

★

RES - DİZ - MA - SİR - SA
ROS - IL - Nİ - GE - MEN
BA - TO - LI - DE - KE
GAZ

Yukarıda heceleri öyle birleştirin ki, memleketimizdeki iki nehrin, iki dağın, ve iki şehrin adı çıksın.

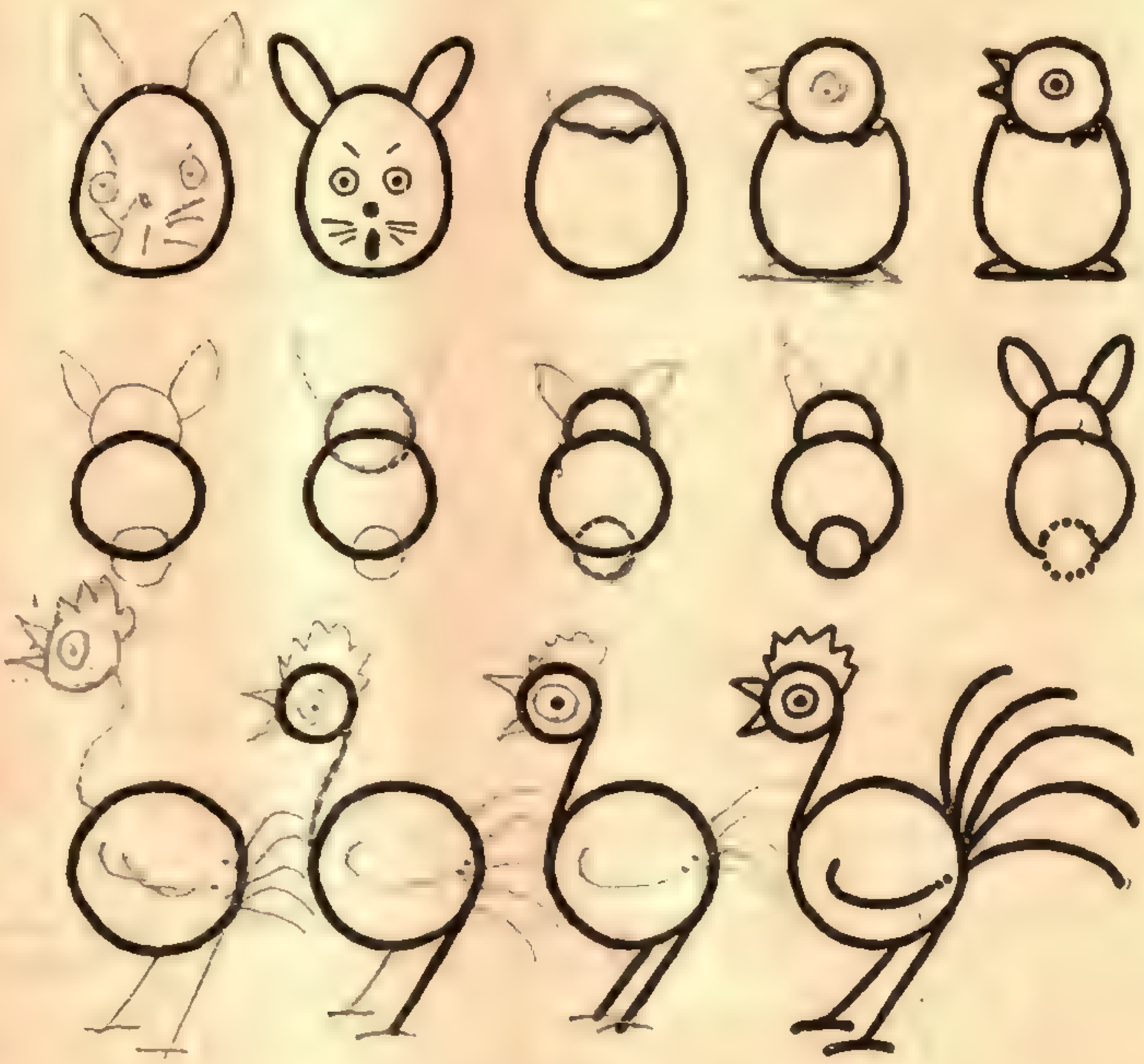

RESİM ÇİZMESİNİ ÖĞRENELİM

Meğer bir horoz, utangaç bir tavşancık, kabuğundan yeni çıkmış, cik cik diye annesini çağıran bir civciv, şaşkın bir tavşan başı çizmek isterseniz, yukarıdaki örneklere bakarak çalışın. Kısa zamanda siz de bu kolaylıkları kavrayıp öğreneceksiniz.

İncilerin Efsanesi

YARIŞMAMIZDA BİRİNCİLİĞİ KAZANAN MASAL

EVVEL zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellâl iken, karga berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken, denizlerin dibinde bir kıral hüküm sürüyormuş. Bu kıralın, yosunlar kadar uzun sakalı, elinde en değerli mercanlardan yapılmış bir asası varmış. Çok zenginmiş. Bütün denizler de onun emrindeymiş. Bu kıralın çok güzel ve çok sevimli bir de kızı varmış. Adına Gülümser diyorlarmış. Bütün gün, büyük balıkların sırtına binip, denizin dibini dolaşıyor, küçük balıkların oyunlarını seyrediyor, çekiç balığı ile, testere balığının marangozluk yaparak, babasının sarayı için hazırladıkları mobilyaları seyrediyormuş. Bahtiyar, tasasız ve neşeli bir kızmış doğrusu ! En çok hoşlandığı şey de, altın gibi parlayan kumların üstüne sırtüstü yatıp, şarkı söylemekmiş.

Böyle zamanlarda bütün balıklar onun etrafını alıyor, can kulağı ile onu dinliyorlarmış. Hattâ, dalgacıkların arasından süzülerek, suların yüzüne kadar çıkan bu şarkılar, oradan geçmekte olan gemicileri bile hayran ediyormuş. Prenses Gülümser, aynı zamanda her şeye merak saran bir tabiata sahipmiş !... Günün birinde, acaba denizin yüzünde, suların bittiği yerde ne var ne yok ? diye düşünmeğe başlamış. Ve mehtaplı bir gecede, gümüş ışıklarla aydınlanan suları yararak, yukarı doğru yüzmeğe başlamış. Bu oldukça yorucu ve uzun bir yolculukmuş ama, prenses merakını yenmek için her şeyi göze almış.

Nihayet, denizin yüzüne vardığı zaman, hafif bir hayret çığlığı atmaktan kendini alamamış. Ta yukarılarda masmavi bir boşluğun ortasında, bembeyaz yuvarlak bir şey parlıyormuş.

Bunun Ay olduğunu bilmeyen Gülümser, onu o kadar beğenmiş ve o kadar sevmiş ki, hemen kıyıdaki kayalığın üzerine çıkıp, şarkı söylemeğe başlamış. O gece civarda avlanmağa çıkan balıkçılar, işlerini güçlerini bırakıp bilinmeyen yerlerden gelen bu güzel sesi dinlemişler, prenses, onları kendilerinden geçirecek kadar güzel ve tatlı söylüyormuş. Ay, denizin bittiği yerde batıncaya kadar bu böyle devam etmiş. Battıktan sonra da Gülümser, onu denizin dibinde bulmak ümidiyle hemen suya dalmış. Fakat ne yazık ki Ay'ı bir daha görememiş ve günlerce boşuna aranıp durmuş.

— Babacığım, geçenlerde bir gece suyun yüzüne çıkmıştım. Oradan çok yükseklerde, büyük bir boşluğun ortasında, bembeyaz bir şey gördüm. Bu yuvarlak o kadar güzel ve o kadar parlaktı ki, bayıldım doğrusu. Sonra yavaş yavaş alçalarak ufukta bir yere gömüldü. Ben onu denizin altına indi sandım, hemen daldım. Ama, kaç gündür aradığım halde bulamıyorum. Ona tekrar kavuşmayı ne kadar isterdim bilsen, demiş. Kıral, bir eliyle arkasını sıvazlıyarak kızına şöyle cevap vermiş :

— Evlâdım, o senin gördüğün parlak yuvarlağa Ay derler. Göklerin kıraliçesidir. Onu, buraya, denizlerin dibine getiremeyiz. O, dünyayı aydınlatmak zorundadır. Haydi bakayım, onu düşünme ve sen kendi oyunlarınla vakit geçir, eğlen...

Gülümser yalnız kaldığı zaman ağlamağa başlamış. O kadar ağlamış, o kadar ağlamış ki, denizlerin suyu taşmış ve karalara doğru yürümüş. Denizdeki bütün balıklar ve canlı varlıklar, prensesi böyle üzgün görünce yas tutmağa başlamışlar.

— Ne yapmalı acaba ?... diye düşünüyorlarmış hepsi.

Ay çok uzaklardaymış... Onu denize indirmek imkânsızmış. Böylece bütün denizlere ve denizlerdeki yaratıklara bir durgunluk gelmiş. Prenses artık şarkı söylemiyor, sadece hıçkırıyormuş. Onu bu vaziyette gören istiridyeler, kabuklarını kapayıp ağlamaya başlamışlar. İşte bu aralık bir mucize olmuş. İstiridyelerin, kabuklarını kapayarak döktükleri gözyaşları kısa bir zaman içinde yuvarlak ve parlak birer inci şeklini almağa başlamışlar.

İnciler iyice olgunlaşıp büyüdükten sonra, istiridyeler kabuklarını açıp bu yaptıklarını prensese göstermişler. Gülümser bu güzellik karşısında Ay'ı bulmuş kadar sevinmiş, kederini ve üzüntüsünü unutarak tekrar şarkı söylemeye ve gülüp oynamaya başlamış. İstiridyeler, hâlâ : bu prensesin hâtırası için inci yapmakta devam ediyorlarmış.

PERİHAN LENGER
Denizli - Yaş : 11, Babaannesinden dinlemiş

Yaramaz ÖRDEK

Bence bir defa korktum diye sudan vazgeçmemelisin.

Vazgeçmek mi ? Daha yüzmeği hiç denemedim ki.

Hem başkasına hiç söylemedim ama sudan çok korkuyorum.

Korkma küçük ben sana bir derste yüzmeği öğretirim.

Öyle mi sanıyorsun ?

Haydi bakalım hop

Şimdi ne yapacağım ?

Gayet kolay. Ya yüzersin, yahut da havuzun dibini boylarsın.

İmdat !

Şimdi de inadından suya atladı.

CUUM

Eyvah

Ya boğulursa

Hem de benim yüzümden

Yavruyu kurtarmalıyım.

Veh veh, hali pek fena

Önce sıcak odaya gi türeyim, sonra ilk yardımı yaparım.

Bir, iki, üç, dört

Oh ne ise çok şükür kurtuldu

Nerelerdeyim ...

Artık iyileştin, annen seni merak eder. Haydi bakayım evine git.

Eyy itip durma!..

Buz gibi yağmurun altında sokağa çıkar mıyım hiç.

Ben yağmurdan sakınmasını bilirim

Hem sonra tüylerim ıslanır.

Ne de olsa başımdan büyük bir tecrübe geçti.

Başına gelenler

Bak yavrucuk, yağmur dındı, güneş çıktı

Aaa!.

HORR

Haydı bakalım artık gözünü aç

Of, beni rahatsız etmekten vazgeçmıyor musun ?

PAAT!

Artık sabrım tükendi, ben yapacağımı bılırım.

HORR

Dusun altına tütayım da görsün.

HORR

Ipıslak olacak.

Sisssss!...

KAH KAH. HA HAY!

Birrr, acaba bu su nereden kesilir ?

Bir türllü kapatamıyorum. Ama, oh su ılınmağa başladı.

Tıralla lalala

İşte şımdı kendımı tam bir ördek yavrusu gibi hissedıyorum

Neler duyuyorum

Oh dünya varmış

Sözlerıme ısterseniz ınanmayın Suyun hararetini istediğiniz gibi ayarlayabiliyorsunuz.

Sahi mi ?

İyi ki bütün ördekler onun gibi sıcak sudan hoşlanmıyorlar. Ne yapardım sonra ben

Tıralla lalalla

Bu da nesi ?

Anneciğim suyun sıcaklığı iyi mi ?

Oh bunca soğuk yağmurdan sonra ılık duş ne iyi geldi.

Son

Şeftali, Kayısı, Badem...

MEMLEKETİMİZİN nefis meyva mahsullerinden biri de şeftalidir. Bursanın şeftalileri, hele **hülü** denilen çeşidi, eskiden beri yaz meyvalarının en makbulleri arasında sayılır. Bursanın şeftalisi yalnız lâtif lezzeti ile değil, iriliği ile de meşhurdur, «Şu Bursanın şeftalisi, okka çeker beş tanesi» diye halk arasında yayılmış bir türkü bile vardır.

Cumhuriyet devrinde meyvacılığa çok önem verildi. Örnek bahçelerde, en yeni dikme, bakma, aşılama, yetiştirme bilgi ve usulleri ile devamlı çalışmalardan pek iyi neticeler alındı: Şeftali çeşitleri çoğaldı, daha nefis, daha iri çeşitler üretildi. İstanbul'da Boğaziçinde Nümune Meyva Bahçesinde yetiştirilen iyi cins şeftaliler hem pek nefis, hem de üç tanesi bir kilo çekecek kadar iridir. Son yıllarda Türk şeftalileri memleket dışında o kadar beğenildi ki, şimdi her yaz Almanyaya binlerce kilo taze şeftali gönderiyoruz. Bu güzel ve kazançlı ticaret, anlaşıldığına göre gittikçe gelişecektir.

Şeftalinin başlıca iki çeşidi vardır: 1) Eti çekirdeğine sımsıkı yapışık olan. 2) Çekirdeği etinden kolayca sıyrılıp çıkan. Bu ikinci çeşide «Yarma» denilir. Eskiden yarma şeftaliler az sulu, etleri de biraz sert olduğu için yumuşak etli, daha sulu ve çeşnili olan ötekiler kadar makbul sayılmazdı. Fakat son yıllarda yeni üretme usulleri ile yetiştirilen büyük yarma şeftaliler görünüş, çeşni, lezzet ve tad bakımlarından ötekilerden üstündür.

Yayvan sarı, yeşil, pembe alacalı, kadife gibi incecik tüylü gergin bir deri ile zarflanmış olan şeftalinin dış görünüşü pek dilberdir. İyi cins olgun şeftalilerde zar gibi ince olan bu deri kolayca sayılır. Meyvanın iç rengi sarı ile turuncu arasındadır. Çeşnisi pek lâtiftir, bol suludur, yenirken ağıza nefis bir tad, insana hoş bir serinlik ve ferahlık verir. Bolca şekeri ve içindeki başka maddeler ve vitaminler sebebinden vücuda faydalıdır ve bir dereceye kadar da besleyicidir. Yemekten sonra yenilen gerek taze, gerek komposto şeklinde şeftali, hazmi kolaylaştırır ve barsakların çalışmasına yardım eder.

Şeftalinin çekirdeği sert ve pürüzlüdür. İçindeki öz bademe benzer. Fakat çok acı olduğu için yenmez.

Derisi tüysüz, erik gibi cilâlı bir çeşit şeftali vardır ki, buna **şekerpâre** derler. Şeftaliden farklı, kendine mahsus pek hoş bir çeşnisi olan bu meyva az yetiştiği için çarşıda nâdir görülür. Son yıllarda **Japon şeftalisi** adı ile bir çeşit daha çıktı. Derisi ve rengi ile öteki şeftalilere benzeyen bu çeşidin onlardan ayrılığı şeklindedir: **Japon şeftalisi**, domates gibi

Nefis bir ihraç malımız: yolculuğa hazırlanan şeftaliler

yayvan gövdelidir ve ötekilerden ufaktır. Tadı ve çeşnisi de bizim yerli şeftaliler derecesinde değildir. Bundan dolayı pek yayılamadı.

Erik ve kirazdan, elma ve ayvaya kadar belli başlı meyvalar gibi şeftali de büyük gül familyasındandır. Baharda erken açılan şeftali çiçekleri pembe renkli ve yabani gül biçiminde, beş petallidir.

Kayısı ile badem, şeftalinin yakın akrabalarıdır. Kayısı koyu sarı renkli ince zar derili bol etli, şekerce ve besleyici maddelerce zengin, lâtif kokulu nefis bir meyvadır. En iyi cinsleri Güney vilâyetlerimizde yetişir. Kurusu da pek makbuldür: hoşafı ve kompostosu yapılır. Kayısıdan pestil de yapılır. Çekirdeğinin özü biçimce ve lezzetçe badem gibidir, tatlıdır.

Badem yalnız çekirdeği yenilen bir çeşit etsiz kayısı sayılabilir. Derisi kalın, et kısmı incedir ve meyva kemale erince büsbütün kurur, deri çekirdeğe sarılır. Pek körpe ham badem yeşil renkli olur, buna **çağla** derler. Çağla yenir; ekşimsi, hoş bir tadı vardır. Fakat bademin asıl önemli kısmı çekirdeğidir. İki çeşidi vardır: 1) Tatlı, 2) Acı. Tatlı badem şekerleme ve pastalarda, esaslı yer tutar: Babem şekeri. badem ezmesi, badem kurabiyesi bununla yapılır. Kavrulmuş tuzlu badem pek lezzetli bir kuru yemiştir. Bademde besleyici maddeler e bol yağ vardır. Gerek tatlı, gerek acı badem yağından bazı ilâçlar da yapılır. Badem yağı ilâç gibi de kullanılır. Bu sebeplerden dolayı badem kıymetli bir ticaret malıdır

A. B.

★

En güzel çocuk kitapları

Doğan Kardeş yayınlarıdır.

TABİATTA NELER OLUYOR

MARSTAN MI GELMİŞLER?

Sakın bu acayip yaratıkları Marstan yahut başka bir gezegenden gelmiş sanmayın Bunlar Orta Amerika'da yaşayan çeşitli ağaç böcekleridir. Çok küçük oldukları için gozle farkedilmez, ancak mikroskopla görülebilirler

DİKENLİ BALIK

Batı Antil adalarının bulunduğu Mercan denizlerinde yaşayan Kirpi Balığı, etrafındaki korkunç sivri dişli balıklardan hiç korkmaz. Düşmanının yaklaştığını hissedince hemen dikenlerini çıkarır Düşman artık imkân yok ona yaklaşamaz.

BABASININ İZİNDE

Baba kunduz ağaçları kemirip yerken peşindeki yavrusu da yeni sürmüş filizleri, dalları kemirir. Fakat büyüyünce o da tıpkı babası gibi büyük işlere kalkışacaktır.

Ozanın Kaderi

ÇOK eski zamanlarda Korint Kıralı Periandros'un sarayında Arion isminde çok kudretli bir ozan yaşıyordu. Bir gün şehre bir haberci gelerek denizin tâ ötelerindeki Sicilya adasında musiki yarışması yapılacağını bildirdi. Zamanın en meşhur ozanları bu yarışmaya katılıyorlardı. Arion bu haberi duyunca kırala :

— Hükümdarım, dedi, ben de Sicilyaya giden gemiye binip şansımı bir deneyeceğim. Rakiplerim çok ama, İlâhlar yardım ederlerse hepsiyle yarışırım.

Peirandros cevap verdi :

— Ey Arion, senden benimle birlikte kalmanı rica ediyorum. Yabancı ülkelerde ve deniz aşırı yolculuklarda insanın başına neler geleceğini kimse bilemez. Senin gibi istidatlı bir insan hiçbir tehlikeyi göze almamalı. Burada kal, güzel şarkılarınla İlâhları memnun et.

— Fakat hükümdarım, geri döneceğime söz verirsem yine de bırakmaz mısınız ? Şarkılarımla başka insanların neşelenmeleri benim en büyük zevkimdir.

Böylece Arion kıralın da rızasını alarak Sicilya adasına gitti. Orada müzik temsiline katılanlar için sunulan bütün zengin hediyeleri kazanarak Korint ülkesine şeref üstüne şeref kazandırdı. Gemiye binip dönüş seferine çıkana kadar da başına hiç bir şey gelmedi. Yelkenler rüzgârla dolup denize açıldıklarının ikinci günü bir gemici grubu ozana yanaştı. Başları :

— Bize çalgı çal, dedi.

Sırtında şeref elbisesi olduğu halde denizi seyreden Arion gülümsedi. Lirini çalıp şarkı söylemek onun hayatta en çok sevdiği şeydi.

— Ne çalmamı istiyorsunuz ? diye sordu.

— Sicilyada büyük ziyafette söylediğin parçayı istiyoruz. Sana en büyük şerefi, kehribar kolyeleri, gümüş zincirleri, kıymetli mercanlarla bezenmiş altın yüzükleri kazandıran parçayı çal. Zengin hazinen şimdi bu geminin ambarında üst üste istif edilmiş duruyor. Bütün bunları sana kazandıran şarkıyı çal.

Arion memnuniyetle istenileni yaptı ve parçayı bitirince gemicilerin başı içini çekerek :

— İşte, dedi, dünyanın en büyük bir üstadının son şarkısını dinledik. İlâhların bu kadar çok ihsanlarına uğramış insanın ölmesi ne kadar acıklı.

Arion :

— Her canlı ölür, ben de insan olduğuma göre ecelim gelince elbet öleceğim, diye cevap verdi.

— Yazık ki, senin durumun herkesinkinden çok başka. Çünkü bu gün ve bu saatte öleceksin.

Verdiği işaret üzerine dört gemici Arion'u kıskıvrak yakaladılar. Başları :

— Bu hazine bir insan için çok fazla, diye sözüne devam etti. Eğer aramızda eşit olarak bölünürse pek çok kişi memnun olur.

Arion bu sözleri duyunca :

— Fakat bunun için beni öldürmenize lüzum yok ki, diye haykırdı. Korint'e varınca bütün hazinemi sizlere vereceğime İlâhların adına and içiyorum.

Denizcilerin korkunç yüzünde merhametsiz bir tebessüm belirdi.

— Orası muhakkak. Korint limanına gidip kıralın yanı-

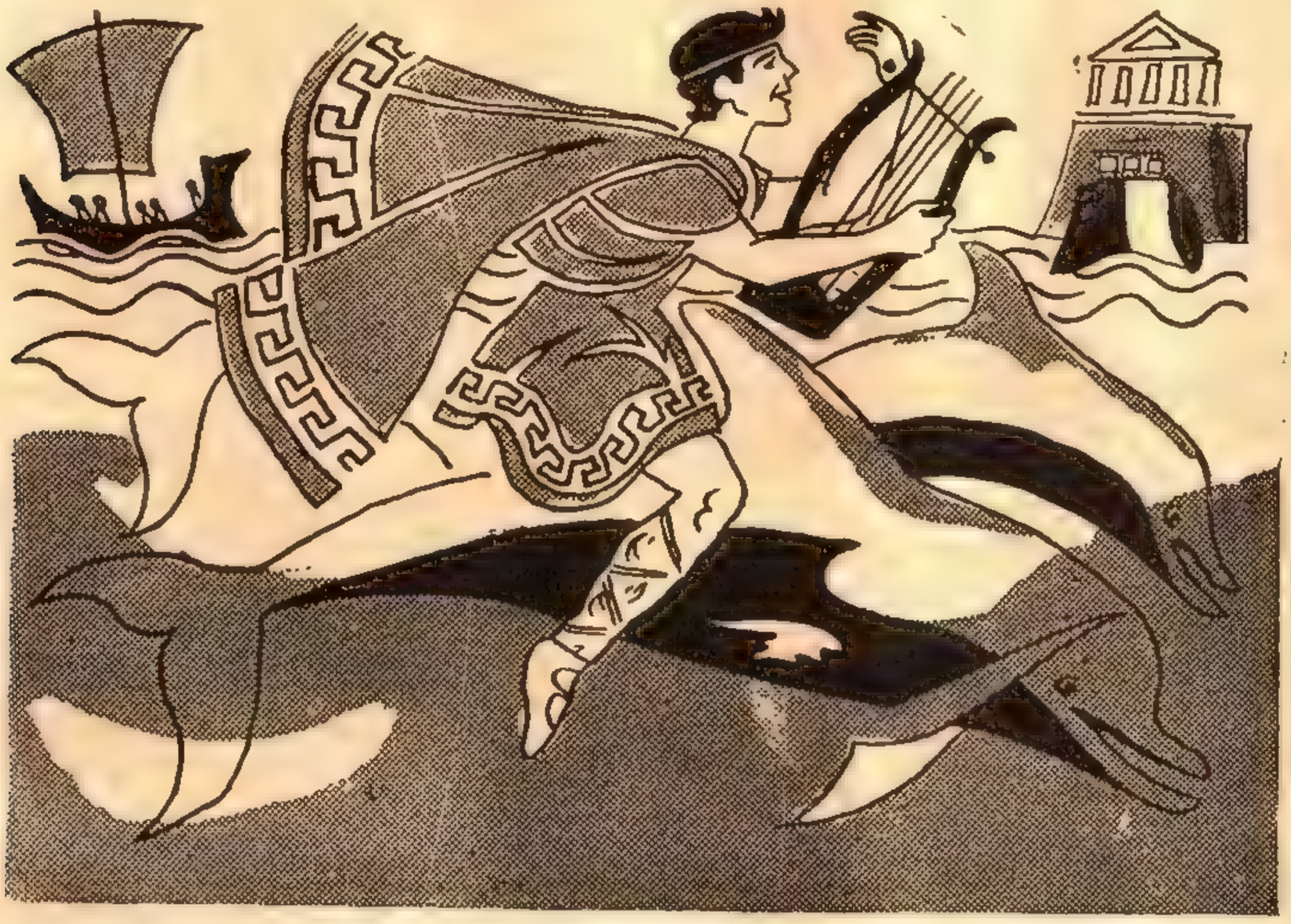

PUL KÖŞESİ

Koleksiyon yapmak için ...

Topladığınız pulları karmakarışık bir halde, zarfların içinde saklamayınız. Sonra pulların bazıları kıvrılıp sıcak ve rutubetten birbirine yapışabilir. Koleksiyondaki pullar tarih sırasiyle ve tertipli bir şekilde koleksiyon defterine yerleştirilmelidir. Bu defterlerin en güzelleri klâsörler ve albümlerdir. Klâsörlerde, pullar saydam kâğıtların arasına yerleştirilirler. Albümlerde, pulların yerleri çizilerek gösterilmiştir. Pullar bu yerlere özel kâğıt parçalariyle yapıştırılır.

Pullarınızı tarih sırasına göre dizmek ve eski pulların değerlerini öğrenmek için bir pul kataloğunuz olmalıdır. Pul katoloğunda her pulun resmi ile beraber bir numarası bulunur. Pul defterine yapıştıracağınız pulların altına bu numarayı yazarsınız. Katalokta aynı zamanda bütün pulların damgalı ve damgasız değerleri yazılmıştır, çıkış tarihleri gösterilmiş ve her seri hakkında bilgiler verilmiştir. Katalokta, sizde olmayan pulların resimlerini de görür ve tanırsınız.

Pullarınızı albümlere veya pul defterine yapıştırmak için bir takım özel kâğıtlar kullanıldığını söylemiştik. Bu kâğıtlara «Şarniyer» denir. Bir tarafları zamklanmış ve üst kısımları kıvrılmıştır. Pulları yapıştırmak için kıvrık kısım hafifçe ıslatılarak pulun üst kısmına yapıştırılır. Böylece istediğiniz zaman pulunuzu albümden söküp çıkarabilirsiniz. Koleksiyona koyacağınız pulların temiz ve lekesiz olması lâzımdır. Pullarınızı en fazla kirleten şey de ellerinizdir. Bu yüzden koleksiyoncular hiç bir zaman pullarını elleri ile tutmazlar. «Pul maşası» denen özel bir maşa kullanırlar. Bu maşa tıpkı cımbız gibidir. Yalnız pulları zedelememek için ucu düzdür ve sert değildir.

PULLARLA TÜRKİYE

P.T.T. Umum Müdürlüğü tarafından çıkarılan (Pullarla Türkiye) serisinden 8 yeni Pul.

Bu saydıklarımıza bir de büyüteç eklerseniz, bir koleksiyoncuya lâzım olan bütün malzeme tamam demektir.

M. Yankı

---

na sığındın mı bizim de halimiz duman olur. Yok hayır, boşuna uğraşma, şimdi burada öleceksin. Seni kimse kurtaramaz artık...

Adamlar Arion'u geminin önüne sürüklediler. Sicilya çok arkalarda, vatan toprakları ise pek uzaklardaydı. Güneş ışığında pırıl pırıl parlayan denizin içinde ölüm Arion'u bekliyordu. Ozan :

— Lirimi verin, diye bağırdı. ölmeden önce son defa bir şarkı daha söyleyeceğim.

Lirinin tellerini öyle bir okşuyordu ki, esen rüzgâr bile durarak şarkıyı dinledi. Şarkısında merhametten, iyilik ve şefkatten, insanların birbirlerine karşı duydukları sonsuz sevgiden bahsetti. İlâhlara sığınarak her birine ayrı ayrı yalvardı. Ya kurtarmaları, yahut ölürse öcünü almaları için dua etti. En çok Deniz ilâhı Poseidon

ile müzik İlâhı Apollo'ya yalvardı. Şarkısı o kadar güzel, o kadar içliydi ki, kaba denizciler bile gözyaşlarını tutamayıp ağladılar. Fakat şarkı sona erince gözlerini silip korkunç bakışlarla ozanı süzdüler. Arion hayret içinde adamların kendi gözyaşlarına bile aldırmadıklarını gördü. Başları :

— Şimdi artık hazır mısın? diye sordu.

Arion :

— Ey Poseidon, beni bağrına kabul et, diyerek köpüren dalgaların içine atladı.

Fakat Arion'un çaldığı o harikulâde sazı başka kulaklar işitmişti. Denizde ozanın dört bir tarafında yunus balıkları sıçrayıp dönerek oynaşıyorlardı. Ya büyülü şarkı sesine kapılıp oralara gelmişler, yahut da ozana yardım etmeleri için İlâhlar onları göndermişti.

Arion acele ile en büyük yunusun sırtına tırmanarak lirini silkeledi ve hemen onu kurtaran İlâhlara bir şükran duası okumağa başladı. Yunuslar sesi işittikçe denizde sıçrıyorlar, suları köpük içinde bırakıyorlardı. Arion duasını bitirince yunusun ıslak başını okşadı :

— Beni vatanıma Korint'e götür, dedi.

Balık bu sözü duyar duymaz ileriye atılarak büyük bir hızla yüzmeğe başladı. Arion su üstünde giderken yüzüne çarpan ılık rüzgâra karşı lirini tutarak sazının tellerini kuruttu. Çalgısını hayatından bile çok sevdiği belliydi. Sonra etrafında yunus sürüleri atlayıp sıçrayışırlarken onlar için oynak şarkılar çalmağa başladı. Birkaç saat sonra Arion'u denize atan gemicilerin yanından geçtiler. Hava karardığı için kimse onu göremedi. Denizciler hazineyi bölüşmek için kavga ediyorlardı. Yunuslar gündüz ve gece hiç durmadan giderek, gemiyi çok gerilerde bıraktılar. Korint limanına vardılar. Ozan yunuslardan ayrılırken :

— Uğurlar olsun benim sevgili dostlarım, dedi. Yolunuza güle güle devam edin.

Sonra kalkıp doğruca kıralın sarayına gitti. Fakat Periantros ozanı bir dilenci zannetti. Zavallı açlıktan öyle zayıflamış, deniz suyundan o kadar ıslanmıştı ki, kıral onu tanıyamadı. O zaman Arion parmaklarını lirinin tellerinde gezdirdi ve acıklı hikâyesini anlatmağa başladı. Şarkı sona erince kıral.

— Ey Arion, merak etme, diye haykırdı. Ben Korint tahtında kaldıkça kötülük edenler cezasını bulacaktır.

Üç gün sonra korsan gemisi süzüle süzüle limana girince kıral, Arion'u en güzel elbiselerle süsleyerek bir perdenin arkasına gizledi. Denizcileri huzuruna kabul ederek anlattıkları yalanları dinledi. Sonunda :

— Demek Arion kendisini Sicilyada bırakmanız için ısrar etti öyle mi ? diye sordu.

— Evet kudretli hükümdar, Arion artık senin idarenin altında yaşayamıyacağını herkesin önünde haykırarak Korint'e şerefsizlik getirdi.

— Demek öyle. Peki ama Arion yola çıkmadan önce geri döneceğine İlâhların adına yemin etmişti.

Tam o sırada elinde liri, sırtında denize atladığı zaman üzerindeki elbiseleriyle Arion saklandığı yerden çıktı. Denizciler dehşet içinde geriliyerek :

— Hayalet, hayalet, diye bağırıştılar.

Periantros :

— Hayalet mi ? dedi, Sicilyadaki bir insanın hayaleti nasıl olur da Korint'e gelir ?

Adamlar bunun üzerine :

— Evet, evet, bu onun ruhu, dediler. Biz onu gemiden denize atmıştık.

Böylece kurdukları tuzağa kendi ağızlariyle yakalanarak suçlarını kabul ettiler. Kıral hiçbir zaman geri dönmemeleri şartiyle hepsini ülkesinden sürdü.

Efsaneye bakılırsa bu maceradan yıllarca sonra Arion öldüğünde büyük İlâh Apollon onu gökkubbeye, yıldızların arasına götürdü ve lir burcunu temsil etmesi için bir takım yıldız halinde yerleştirdi. Kurtarıcı yunusları da biraz ilerisinde bu üstad müzisyenin çaldığı parçaları daha iyi duyabilmeleri için yunus burcu olarak yerleştirdi.

HASTA OLMAK İSTEMİYORSAN

- ★ **Parmaklarını ağzına hiç sokma.**
- ★ **Ham yemiş yeme. Yemiş yedikten sonra su içme. Her yemişi iyi çiğne.**
- ★ **Oynarken, spor yaparken kalın giyinme. Fakat oyun ve spor bitince de üşümemek için derhal arkana kalınca bir şey al.**
- ★ **Terli terli hava akımında durma.**
- ★ **Ayakların ıslanmışsa, hemen çorap ve papuç değiştir.**
- ★ **Bisiklete biniyorsan, ayak topu oynuyorsan, kalbini fazla yormamağa dikkat et.**
- ★ **Nezleden, soğukalgınlığından kendini korumak istiyorsan, açık havada yürü, vücudunu sertleştir.**

Fırtınalar... Volkanlar...

TABİAT her zaman durgun değildir. Sâkin, güneşli bir gün, bahçenizde rahat rahat dinlenirken bir de bakarsınız aniden bir fırtına kopar, gök gürler, bardaktan boşanırcasına yağmur yağmağa başlar. Peki ama fırtına nedir? Hava küresindeki (atmosfer) karışıklıkların sonucu olarak kuvvetli rüzgârlar, yağmur, kar, dolu meydana gelir. Eğer havanın ısı derecesi her yerde aynı olsaydı, fırtına nedir bilmiyecektik. Halbuki ekvator'a yakın bölgelerdeki hava tabakaları sıcak, kuzeyde kutba yakın bölgelerdekiler ise soğuktur. Kışın denizlerin üstündeki hava tabakaları karadakilere nisbetle daha ılık, yazın ise daha serindir. Isı dereceleri arasındaki bu farklar sonunda basınçlar arasında da değişiklikler meydana gelir. Sıcak bölgelerin üstünde basınç oldukça alçakken, soğuk bölgelerde yüksektir. Bu bölgelerde soğuk hava tabakaları biriktikçe büyük kitleler halinde ekvatora doğru yayılmağa çabalarlar. En sonunda büyük kitleden kopan soğuk hava tabakaları çok zaman doğuya ekvatora doğru başı boş hareket ederler. Bunlar sıcak bölgelerden yükselen hava tabakalariyle karşılaşınca bir mücadeledir başlar ve sonunda rüzgârı, yağmuru, dolusu ile fırtına patlar. Şimşekler çakar ve bir de bakarsınız kocaman bir ağaç bir dakika içinde alev alev yanıp kül olur. Birkaç saat içinde uçsuz bucaksız bir orman, içindeki canlılarıyla birlikte yanıp gider.

İşte o zaman hayatın bir başka sırrıyla karşılaşırız. Tabiat bu felâketin bedelini ödemeğe hazırdır. Her ne kadar uzun çağlar boyunca yangınlar kocaman ağaçlı ormanları tekrar ve tekrar küle çevirmişse de bir zaman sonra hayat bu bölgelerde yeniden başlar, küllerin arasına serpilen tohumlar. toprakta kök salıp yeniden ormanlar türer.

Kasırga ve boralar yer yüzünde elemanların (unsurların) hızla yerlerinden sökülüp fırlatıldıkları birer tabiat olaylarıdır. Kasırga çıkınca deniz kudurur, vapurlar batar, ağaçlar kökünden sökülür, her yeri sürekli seller basar. Kolay kolay inanılacak şey değildir ama, kasırga sonunda kayalardan ve dağlardan kopan parçalar, narin tohumların yerleşip gelişeceği bereketli toprak yığınlarını meydana getirir.

En büyük felâketlere sebep olan volkanlar da aynı zamanda üzerinde yaşanılacak bereketli toprakları yaratırlar. İç tesirlerin en belli başlıcası olan yanardağlar dünya kabuğunun altında derinliklerde erimiş bir halde bulunan madenleri dışarı çıkaran oluşumlardır. Çok zaman külâh şeklinde olan bu dağ, dışarıya atılan elemanlardan yapılmıştır. Dağın tepeciğindeki huni şeklinde çukura krater (yanardağ ağzı) denir. Krater çok defa dibi düz bir çukur şeklinde olur ve dibinde baca denilen bir oluğu vardır. Ateş halindeki erimiş maddeler bu bacadan fışkırır.

Yanardağların çalışmaları devamlı değildir. Şiddetli püskürmelerden sonra volkan bir durgunluk devresine

girer; bu devrenin uzunluğu volkanına göre değişir. Az veya çok süren bu durgunluktan sonra volkan yeniden çalışmağa başlar. Sıvı halinde çıkıp sonra katı haline giren maddeler durgunluk devresinde yanardağın bacasını tıkamış olur, dağın eteğindeki çatlaklardan gazlar ve su buharları çıkar.

Bazan, püskürmeden birkaç hafta önce başlıyan olaylar yanardağın tekrar çalışacağını bildirir. Dağdan çıkan gazlı maddelerin miktarı artar, yeraltından gelen gürültüler işitilir, civarda yer sarsıntıları olur, kaynakların suları azalır veya büsbütün kesilir.

En sonunda volkan ağzının kenarları çatlar, parçalanır ve şiddetli bir patlama olur. Büyük bir kuvvetle fırlayan gazlar ve buharlar havada dik bir duman sütunu şeklinde yükselir. Bu sütunun etrafında küllerden ve her çeşit dökünlülerden meydana gelmiş siyah bir mahfaza bulunur. Sütunun içinden şimşekler çakar.

Bu şiddetli patlama ile bacanın ağzında ve kenarındaki kayalar parçalanır ve dağılır. Bundan sonra kraterden dışarı lâvlar fırlatılır. Bu lâv kitleleri havada çabucak soğuyarak kraterin etrafına kül, volkan çakılı, yahut taş şeklinde düşer.

Küller pek ince lâv taneciklerdir. Rüzgârlar bunları pek uzaklara kadar götürür. İtalya'da bulunan Vezüv yanardağının, Milâdın 512 inci yılında püskürttüğü küller İstanbul'a ve Afrika kıyılarına kadar yayılmıştı.

Bu patlamalar esnasında yağmurlar yağar, yüksek meyilli yerlerde bu sel büyük bir hızla akar ve lâvlar kadar tehlikeli olur. Nihayet püskürmelerin en mühim hâdisesi olan lâv akıntıları başlar. Bu kızgın erimiş maddelerin içerden yükselmesi gaz ve buharların basıncı ile olur. Lâvlar yanardağ bacalarından pek yükseklere kadar çıkarken volkan konisinin temelinde veya kenarlarında şiddetli basınçlar yapar. Bu şekilde meydana gelen çatlaklardan da lâvlar akmağa başlar.

Üç asır boyunca dünya üzerinde 400 den fazla yanardağ çalışma belirtileri göstermiştir. Sönmüş yanardağların sayısı ise 500 ü geçer. Bu volkanların dünya üzerinde kapladıkları yüzeylerin incelenmesi bize birçok gerçekleri bildirir. Yanardağlara hemen her coğrafî enlemde ve çok zaman kıyılarda veya adalar üzerinde rastlanılır. Fakat karaların içerisinde de yükselen yanardağlar vardır. Yanardağların en çok işlek halde bulunduğu memleket Japon adalarıdır. Tam 54 tane volkan vardır. Esasen Büyük Okyanus adalarının pek çoğu deniz yüzüne çıkmış denizaltı volkanlarıdır. Fujiyama volkanı Japonlarca kutsal bir dağdır. Deniz seviyesinden 4000 metre yükseklikte heybetli bir piramit gibi görünür. Gece ve gündüz hiç durmadan lâv ve küllerle kaplı dik bayırlardan ağır ağır çıkan hacılar, insan hahalinin dışında bir kudreti fısıldayan ve derinliklerinden dışarı buhar serpintileri püsküren volkan ağzını görmeğe giderler.

Havai adalarında işlek Mauna Loa volkanının ağzından lâv kitleleri çıkar. Bunlar gelecekte yaşıyacak hayvanların beslenecekleri bereketli topraklar olacaktır.

1943 yılında Meksika'da bir çiftçi yeni sürdüğü buğday tarlasında yalın ayak yürürken toprağın çok sıcak olduğunu farketti. Korku içinde köy papazına koştu. Birkaç gün sonra sürülmüş topraktan yer yer duman çıkmağa başladı. Bu defa bütün köy halkı tarlaya koşuştular, dehşet içinde toprakta açılan çatlaklardan duman ve küllerin fışkırdığını seyrettiler.

Biraz sonra dünyanın en genç volkanı Paricutin'in konisi meydana geldi. Dereler kurudu. Gökte uçuşan kuşlar cansız yere düştüler. Ağaçlar kuruyup kapkara kesildiler. Dört ay içinde Paricutin 350 metreden fazla yükseliverdi ve bu suretle yeryüzünde ilk defa olarak ilim adamları bir volkanın doğuşunun resmini almağı, ısı derecesini adım adım incelemeği başardılar.

Bugünün volkanları çok ileride geleceğin hayal dışındaki hayatı için yaşanacak yerler yaratıyorlar. Yaşayan toprak lâv, hava, tortu ve tozdan meydana gelir. Yavaş yavaş oluşur. Her yüz yıl

— Sonu 49 sayfada —

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Berberden çıkarken

Müşteri — Yakamı süpürdükten sonra şu şapkamı da veriver.

Çırak — !...

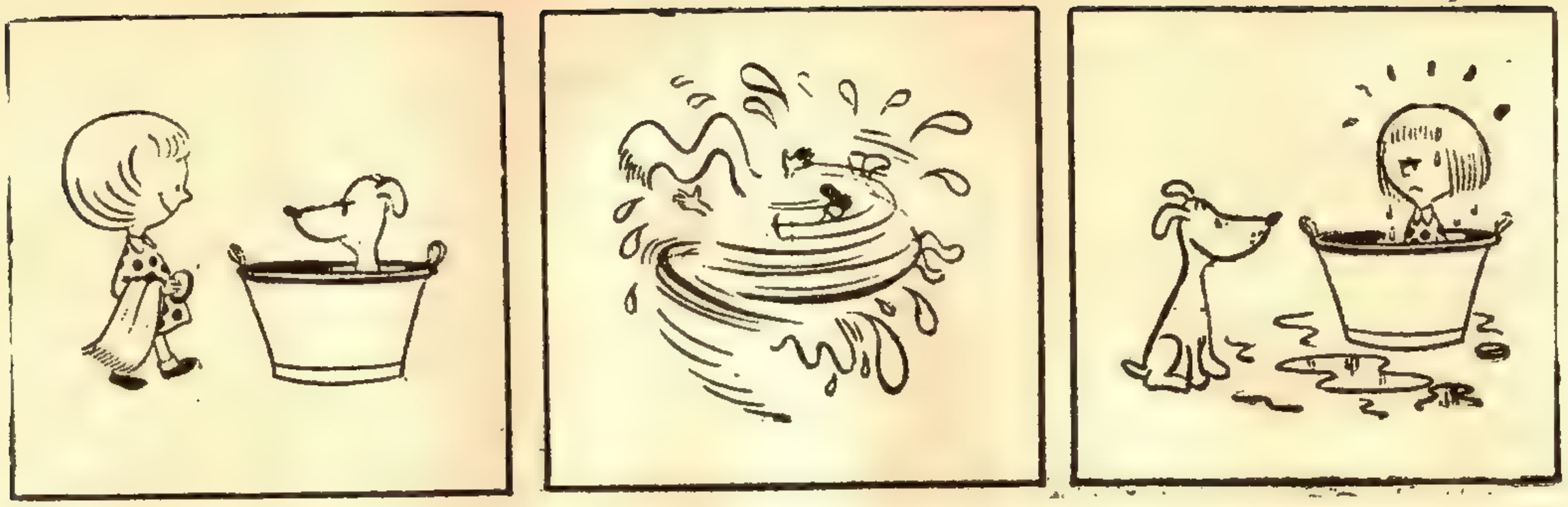

GÜLELİM

İki arakadaş bisikletle bir köye gidiyorlardı. Akşama doğru yolda birine raslayıp köye olan mesafeyi sordular.

Adam :

— 20 kilometre diye cevap verdi.

Arkadaşlardan biri :

— Eyvah, dedi, akşama kadar imkânı yok gidemeyiz. Geri dönelim daha iyi !..

Fakat öbürü hemen :

— Neden telâş ediyorsun, dedi. İki kişiyiz. 20 kilometreden adam başına 10 kilometre düşer. Görüyorsun ya kardeşim yol yarı yarıya kısalıyor.

Şehrin gürültüsünden bıkan adamın biri başını dinlemeğe karar verir, arabaya atladığı gibi köye gider. Yol kenarında duran köylüye :

— Buraları sessizdir değil mi ? diye sorar.

Beriki :

— Herkes buraya dinlenmeğe gelmeden önce sessizdi, diye cevap verir.

★

Vapurdan iki yolcu çıkmıştı. Köylünün biri bunların nereli olduklarını merak etti. Yanlarına sokularak birisine :

— Nerede oturuyorsun ? diye sordu.

Yabancı adam :

— Hiç bir yerde, dedi.

Köylü bu sefer öteki-ne dönerek :

— Ya sen nerede oturuyorsun ? dedi.

O :

— Arkadaşımla beraber, diye cevap verdi.

★

Bütün dünyada şubeleri bulunan bir şirkete Büyük Sahra çölündeki şubesinden bir mektup gelir. Memurlar susuzluktan şikâyet etmektedirler. Umum Müdür canı sıkılmış bir şekilde :

— Bunlar da her zaman susuzluktan şikâyet eder dururlar, der,

Memurlardan biri :

— Bu seferki hakikaten ciddî olmalı, diye cevap verir. Baksanıza pulu bile iğneyle tuttur-muşlar.

Kırmızı Samba

FREDO kalktığı zaman güneşin ilk ışıkları çiftliği ve arkasından alabildiğine uzanan taşlı dağları henüz yaldızlamıştı. Çocuk vaktin pek erken olduğuna bakmadan atını tavladan usulca çıkarıp eyerledi.

On beş yaşında gürbüz, güler yüzlü bir çocuk olan Fredo bütün çiftliğin gözbebeğiydi. Kovboylar, hayvanlar hep dostlarıydı ama, en çok çiftliğin başbekçisi ihtiyar Jim'i severdi.

O gün Fredo'nun yüzü gülmüyordu. Üzerinde önemli kararlar vermiş bir adamın ciddiliği vardı: Jim bir gün önce sürüsüyle beraber kaybolmuştu. Bunun Kızılderililerin işi olduğu yüzde yüzdü. Fredo dişleri arasından,

— Ya Jim Babayı kurtarırım, ya da öcünü alırım! diye tekrarlayıp duruyordu.

Çiftlik kovboylarından işittiğine göre, Kırmızı Sambanın çetesi çiftliklerinden yedi kilometre ötedeki ovada kamp kurmuştu.

Arkadaşları uyanıp gitmesine engel olmasınlar diye Fredo atının ayaklarına bez sardı. Çiftlikten epey uzaklaşınca hayvanı olanca hızıyle sürdü. Yanına tüfeğini almadığına pişmandı. Mert çocuk güya bununla Kızılderili çete reisine dostça görünmek istediğini ispat edecekti.

Kırk, kırk beş dakika hızla yol aldıktan sonra kampın alev alev yanan ateşleri göründü. Fredo hayvandan indi, çadırlara pek yaklaşmadan onu bir kayanın arkasında bıraktı. Güzel atını haydutlara kaptırmaktan korkuyordu. Kızılderililerin kampına yürüyerek gitti.

Kampın nöbetçisi mızrağının sivri ucunu Fredo'nun göğsüne dayadı. Çocuk,

— Reis Samba'ya, önemli bir mesele için görüşmeğe geldiğimi haber ver; dedi.

Nöbetçi yanındaki kızılderilinin kulağına bir şeyler fısıldadı. Öteki çadırlara doğru gidince nöbetçi, kaçmasın diye elini Fredo'nun omuzuna koydu. Az sonra dönen Kızılderili,

— Büyük reisimiz seni çadırında kabul etmiyeceğini söyledi. Taşlı tarlaya gideceğiz, orada görüşeceksiniz, dedi.

— Hay hay, gidelim.

Fredo memnundu: gittikleri yerden atına daha çabuk ulaşacak, kaçması daha kolay olacaktı. İki haydudun bakışıp alayla sırıttıklarını görseydi işin sonucu hakkında bu kadar ümitli olmazdı... Zavallı çocuk, çetenin idam yerine gittiğini nerden bilebilirdi!

İri taşlarla çevrili düzlükte, kestirmeden gelmiş Kızılderili kalabalığı yerde bağdaş kurmuş onları bekliyordu. Başlarında, Fredo'nun kırmızı tüylü başlığından tanıdığı reisleri Kırmızı Samba vardı. Düzlüğün ortasına kadar gelerek Fredo'yu karşıladı. Sözü uzatmadan:

— Buraya neden geldiğini biliyorum, dedi. İhtiyarı kurtarmak istiyorsun, değil mi?

— Evet. Onu almadan gitmem buradan.

Kızılderili bütün dişlerini göstererek sırıttı.

— Hay hay! Dilediğin gibi olsun. İkiniz de burada öleceksiniz.

— Şerefsiz haydut!... Bizden önce sen öl!

Fredo ani bir hareketle Samba'ya atıldı ama, Kızılderili daha atik davrandı. Çocuğu belinden kavrayıp yere fırlattı. Sonra baltasını kaldırarak Kızılderililere:

— Arkadaşlar, aslana kafa tutan kuzuya verilen cezayı görün! diye kükredi.

Fredo baltanın inişini görmemek için gözlerini yumdu. O an içinden annesinin hayali geçti... Yuvarlak düzlüğün kenarında çevre halinde oturan haydutların haykırışları bir uğultu halini aldı. Birdenbire, bir kurşun vızıltısiyle ortalık sessizliğe büründü. O an Fredo'ya öyle uzun geldi ki dayanamadı, gözlerini açtı ve hayal

gördüğünü sandı: Samba kolundan aldığı kurşun yarası ile baltayı elinden bırakmadan Fredo'nun ayaklarının dibine yığılıverdi... Çocuk kargaşalıktan faydalanarak atını bıraktığı tarafa koşmağa başladı. Yarı yolda, atına binmiş Jim Babayla karşılaşınca bir sevinç çığlığı attı. Yaşlı adam onu yerden kaldırarak yanına aldı.

— Yolda konuşuruz küçük, şimdi Kızılderililerin eline düşmemeğe bakalım !

Halbuki reislerini kaybeden çete Fredo'yu unutmuş, havadan gelen kurşundan dehşetli korkmuşlardı. Ordu birliklerinin Jim'i kurtarmak için geldiklerini sanmış, çadırlarını acele acele topluyorlardı .

Jim Baba, epey uzaklaştıktan sonra,

— Beni bir çadır direğine bağlamışlardı, dedi. Nöbetçinin dikkatsizliğinden faydalanarak ipi çözüp kaçtım; adamın yanımda bıraktığı tüfeği de aldım. Atını görünce beni aramağa geldiğini anladım. Kırmızı Samba'nın elinden kurtulamıyacağını biliyordum... Uğursuz düzlüğe doğru koştum. Haydut baltayı sana vurmak üzereyken ateş ettim.

Çiftlik halkı, çok sevdikleri en genç ve en yaşlı kovboyun dönüşü için bayram ettiler.

Hikâyeci Teyze

★

KARDEŞLERMİZİ ÇOĞALTALIM

Doğan Kardeş dergisi şimdi Türkiye'de en çok okunan, en çok beğenilen çocuk dergisidir.

Çünkü, Doğan Kardeş, Türkiye'nin en zengin, en güzel, en iyi, en faydalı çocuk dergisidir.

Doğan Kardeş okuyucuları, Doğan Kardeş'e yeni yeni okuyucu kardeşler bulunuz.

MEHMET

Oğlum Mehmet
Cumhuriyet sokağında doğdu.
Cumhuriyet sokağı,
Kıbrıs'ın Lefkoşe şehrinde.

Oğlum Mehmet'in gözlerinde
Pırıl pırıl ışıklar yanar.
Henüz bilmiyor solu sağı,
Henüz bir aylık yavrucak.

Hele büyüsün çocuk,
İlkin Atatürk ilkokuluna gidecek.
Öğretmeni dinleyecek dikkatle,
Okumayı yazmayı öğrenecek.

Duvarda Atatürk'ün resmi,
Dikkatle süzecek Mehmet'i;
Gurur duyacak, inanacak
Koruyacağına memleketi.

Görüyorum oğulcuğumu
— Nasıl da sevinmez insan —
Başında ay — yıldızlı kasketi
Geçiyor Atatürk meydanından...

Büyüyecek zamanla Mehmet,
Doğru Atatürk lisesine.
Bitince bu okul da
Ver elini Türkiye...

Düzeni bozmak olmaz;
Atatürk Üniversitesine de gidecek.
Aydın fikirlerle gelişip
Fidanlar gibi büyüyecek...

Daha konuşmuyor Mehmet;
Bir aylık yavru, konca çiçek,
Biliyorum, oğlum «baba» demeden önce
«Atatürk» diyecek.

Özker YAŞIN

Böcek Dünyası

EĞER yeryüzünde böcekler olmasaydı, pek çok çiçek türü tamamen ortadan kaybolurdu. Çiçek tohumdan yetişir; fakat tohumun çiçeği yapabilmesi için talı (polen) ile aşılanması lâzımdır. Polen çiçeğin başçığında bulunan sarı tozdur. Bal özü (nektar) arıyan arıların vücutlarındaki kıllara çiçeklerden epeyce polen yapışır. Böylece arı çok zaman çiçeklerin aşılanma vasıtası olur. Böcek, bal özünü aramağa çıktığı vakit vücuduna yapışmış sarı polenin bir kısmını etrafa saçar, bu da yavru tohuma ulaşınca çiçek gelişmeğe başlar. Bazan poleni rüzgâr alıp uzaklara götürür. Ama bazı çiçeklerde polen o kadar içtedir ki, imkânı yok, rüzgâr bunları dışarı çıkaramaz. İşte o zaman çiçeğin imdadına arı yetişir. Bu şekilde polenini dağıtan çiçeklerin en belli başlısı kırmızı yoncadır.

Bahçıvanlar iyi ürün almak için arılara güvenirler. Tanemsiler familyasından fidan özünü emen bir çeşit küçücük böceğin meyva bahçesinin başlıca düşmanı olduğunu herkes bilir. Ama, çok zaman meyva yetiştirenler «hırsızın peşine hırsızı sal!» sözüne ayak uydurarak başka çeşit bir böceği zararlı böceğin peşine düşürürler. Bir yıl Amerikanın Kaliforniya Eyaletindeki portakal ve limon ağaçları böceklendikleri zaman Tarım Dairesi tâ Avustralya'dan bu böcekleri yok edecek Hanımböceği getirtti. Deneme başarılı oldu ve bir daha fidanlara zararlı böcekler dadanamadı.

Böcekler çürümüş bitkileri ve hayvan ölülerini hem yiyerek, hem de gömerek dünya sağlığının korunmasına da yardım ederler. Gömücüler, köstebek, kertenkele, kurbağa ve fare ölülerini toprağa gömerler. Şaşılacak kadar kısa bir zamanda böceğin birkaç misli büyüklüğünde kocaman köstebek toprakta kayboluverir.

Zararlı böceklerin en belli başlısı olan çekirgeler ekin tarlalarını kısa bir zamanda sömürüp yok ederler. Meyva ve fındık kurtları da aynı şekilde yok olurlar. Sinekler, evcil hayvanları, inekleri, atları ısırarak hastalık mikrobu aşılarlar. Sıtma, tifo ve uyku hastalığını da sivrisinek ve sinekler taşır. Bunların en başlıca düşmanı yaz aylarında böcek dünyasına katılan Yusufçuktur. Bu böcek çok obur olduğu için bol bol sinek ve sivrisinek yer.

Bahçedeki zararlı böcekleri yok etmek için kullanılan en tesirli ve zehirli ilâç bakır arsenitinden çıkarılan yeşil renkli boyadır. (Paris yeşili) Böceklerin köklerini kazımak için daha pek çok zehirli ilâç ve böcek öldürücüler vardır. Fakat en iyisi bunları yumurta devresinde yok etmektir. Sivrisinek yumurtalarını öldürmek için durgun su birikintilerine bol bol petrol ve mazot gibi yağlar dökülür. Bir de bu yok etme işinde böceklerin tabiî düşmanlarının insanlara büyük yardımları dokunur. Meselâ tavuklar ağaç kurtlarını yiyerek böceklenmeyi önlerler.

Fakat bu kökünden kazıma işini yaparken dikkat edilecek nokta zararlıları tanıyıp yalnız onları yok etmektir.

Faydalı Tavuk

MEHMET'le Güner çiftlik evinin kapısında durmuşlar, tozları savura savura ilerleyen arabanın arkasından bakıyorlardı. Büyük babaları ile büyük anneleri şehre sebzeleri satmağa gidiyorlardı. İlerdeki tarlada da ırgatlar harman savuruyorlardı. O sırada çocuklar yanlarında bir ses duydular :

— Gıt gıt gıdak.

Güner :

— Ah bu yaygaracı tavuklar yok mu ? diye söylendi, eğer bunlar olmasaydı, biz de şimdi anneannemle şehre gider, eğlenirdik. Folluktan yumurta toplamasını seviyorum ama, bazan insanın canı sıkılıyor. Niye böyle durmadan gıdaklıyor ?

— Bu kadar gürültü ettiğine bakılırsa, her halde bir yumurta yumurtlamıştır.

— Demek ki yumurtladığını herkese bildirmek istiyor. Doğrusu bugün de canım hiç yumurta dağıtmak istemiyor, hava çok sıcak.

Bütün bu sözlere rağmen Güner, yarım saat sonra folluklardan yumurtaları toplarken kahkahalarla gülüyordu. Her yumurtayı Mehmet'e veriyor, o da büyük bir dikkatle elindeki sepete yerleştiriyordu. Biraz sonra sepet tepelemesine dolunca şehir hastahanesine, doktora ve kız kardeşinin üç zayıf çocuğuna bakan Ayşe Hanıma dağıtmak üzere yola çıktılar.

Şehir hastahanesi çok yakındı. Başında kolalı beyaz başlığı ile güler yüzlü bir hastabakıcı çocukları kapıda karşıladı. Sepetteki taze yumurtaları görünce yüzü neşeyle parladı.

— Faydalı tavuk olmasaydı biz insanlar ne yapardık ? Bu ufacık şeydeki bol ve zengin gıda başka bir yiyecekte az bulunur.

Güner şaşkın şaşkın bakarak :

— Ya, öyle mi efendim, dedi.

Hastabakıcı :

— Bilmiyor musun ? Yumurta bizlerin en faydalı dostudur. Kaç tane hastamı yumurta yedirerek iyileştirdim. Bazan haşlayıp lop yaparım. Bazan da yağa kızarım. Hepsi de bayıla bayıla yerler.

İki kardeş hastabakıcıya Allahaısmarladık deyip doktorun evine doğru yürürlerken çok düşünceliydiler. Doktoru hastalarını ziyaretten yeni dönmüş, sebze bahçesini çapalarken buldular. Onları görünce :

— Merhaba çocuklar, diye seslendi. Bakalım sepette ne ciciler var. Ooo, taze yumur-

KUŞLARA

Böyle nerelere gidiyorsunuz kuşlar ?
Uça uça gökyüzünde,
Ne güzel de kanat çırpıyorsunuz.
Ben de uçmak isterdim sizin gibi,
Bilmediğim ülkelere, görmediğim şehirlere
Gitmek isterdim.
Ve oyun oynamak isterdim Afrika'da
Zenci çocuklariyle el ele,
Ben de bir kuş olmak isterdim.

Şükrü Enis REGÜ

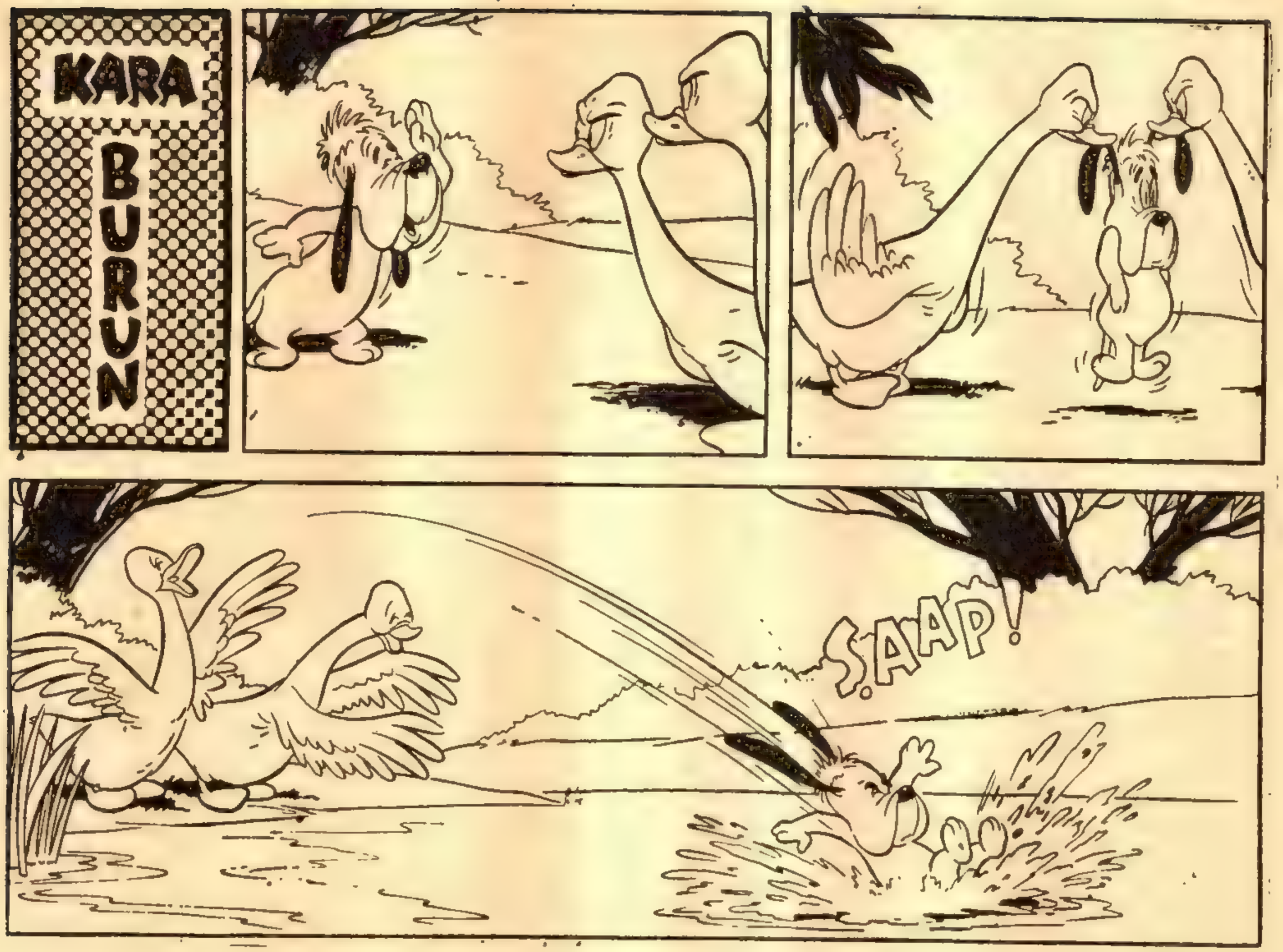

ta ! Faydalı tavuk olmasaydı ne yapardık biz ?

Mehmet hemen atılarak :

— Hastabakıcı da aynı şeyi söyledi, dedi.

— Elbette, yumurtanın kıymetini ondan iyi kim bilecek ?

Güner artık iyice meraklanmıştı : .

— Doktor bey, yumurtada insanlara bu kadar faydalı olan ne var ? diye sordu.

— Çocuklar, gelin şu sıraya oturun da sizlere uzun uzun anlatayım. Yumurtanın kabuğundan hemen sonra albümin dediğimiz beyaz kısmı gelir. İşte yumurtanın akında insan vücudundaki hücrelerin esas yapıcı maddesi olan ve bilhassa karbon, oksijen, azot, hidrojen ve kükürtten ibaret en mühim beşi kolu protein vardır. Proteinlerin başlıca vazifeleri dokuların yapısı ve vücuttaki yıpranmış hücrelerin tamiridir. İster bitki, ister hayvan olsun, bütün hayat çeşitlerine lâzım olup vücudun hararet ve enerjisini sağlarlar. Proteinler aynı zamanda, içinde nitrojen bulunan tek organik (uzvî) besin bileşikleridir. İşte yumurtanın bu kadar faydalı olmasının sebebi budur. Yumurtada aynı zamanda bol miktarda demir ve fosfor unsurları vardır. Yumurtanın sarısında da protein vardır. Bundan başka vitamin A ve küçük çocukların kemiklerinin kuvvetlenmesinde mühim bir rol oynayan vitamin D pek çok bulunur. Vitamin B gurubunun en başlıca âzası olan ve gelişmeyi hızlandıran Biotin yine yumurtanın sarısındadır. İçindeki yağ ve kıymetli madenî tuzlar da çok önemlidir. Et olmadığı zamanlar yumurta ile beslenen insanlar hiç dermansızlık hissetmezler. Sizler de bol bol yumurta yeyin.

— Doktor amca, demek ki et olmadığı zamanlar anneannemin bize yumurta yedirmesinin sebebi bu.

— Elbette, anneanneniz çok akıllı bir hanım .

İki kardeş doktordan ayrılıp evlerine dönerlerken bundan sonra çok küçük bir yerde en iyi besin maddelerini toplayan yumurtayı bol bol yiyeceklerini söylüyorlardı.

ZAVALLI ÇİLEKEŞ

BİR PERDELİK OYUN

O y n a y a n l a r :

Baba
Oğul
Genç kadın
İhtiyar adam
Delikanlı
İhtiyar kadın

(Bu olay çok eski zamanlarda geçmiştir.)

Dekor : Bir yol.

(Perde açılırken baba ile oğul sahnenin ön tarafına doğru ağır ağır yürümektedirler. Baba eliyle hayalî bir eşeği canlandıran bir sırığın ucunu tutmakta, öbür ucu yerde sürüklenmektedir.)

Oğul — Babacığım, zavallı ihtiyar Çilekeş'i satacağımız için ne kadar üzüldüğümü bilemezsiniz ? (Geride kalarak hayalî eşeği okşar.)

Baba — Elbette biliyorum evlâdım. Küçüklüğünden beri hep onun sırtında gezerek büyüdün. O senin en iyi arkadaşın olmuştu.

Oğul — Muhakkak satmamız lâzım mı ?

Baba — Evet yavrum. Buna mecburuz. Ne cebimde para, ne de evde bir dilim ekmek kaldı. Aç kalmamak için yapacak tek şey Çilekeş'i satmak.

Oğul — Zavallı dostum, (Tekrar sırığı okşar.)

Baba — Oğul, biraz daha gayret edersen pazara öğleden önce varırız. Daha gidecek çok yolumuz var.

Oğul — Ne kadar da sıcak. (Alnını siler.) Bu hava beni bunaltıyor.

(O sırada sahneye genç bir kadın girer.)

Genç kadın — İyi günler efendiler.

Baba ile oğul — İyi günler bayan.

Genç kadın babaya — Söylemesi bana düşmez ama bu küçük çocuk pek bitkin görünüyor.

Baba — Evet efendim. Deminden beri sıcaktan şikâyet ediyor ama pazara bir vardık mı gölgede dinlenip iyileşir.

Genç kadın — (İsrar ederek) Pazara varıncaya kadar zavallı çocuğa bütün yolu yürütürseniz tam şifasını bulur. (Çocuğun alnını tutar) Daha şimdiden hafif ateşi var.

Baba — Ne dediniz ? Ateşi mi var ? Eyvah şimdi ben ne yapacağım ?

Genç kadın — Ben sizin yerinizde olsam çocuğu eşeğe bindirirdim.

Baba — İhtiyar Çilekeş'e mi ?

Genç kadın — Elbette, neden olmasın ? Bu eşeğin küçük hasta bir çocuğu taşıyacak kadar kuvveti de yok değil ya. Yoksa siz çocuğunuzdan çok eşeğinizi mi düşünürsünüz ?

Baba — Aman neler söylüsünüz ? Tabiî ki çocuğumu düşünürüm. (Oğluna dönerek) Çilekeş'e binmek ister misin çocuğum ?

★ ★

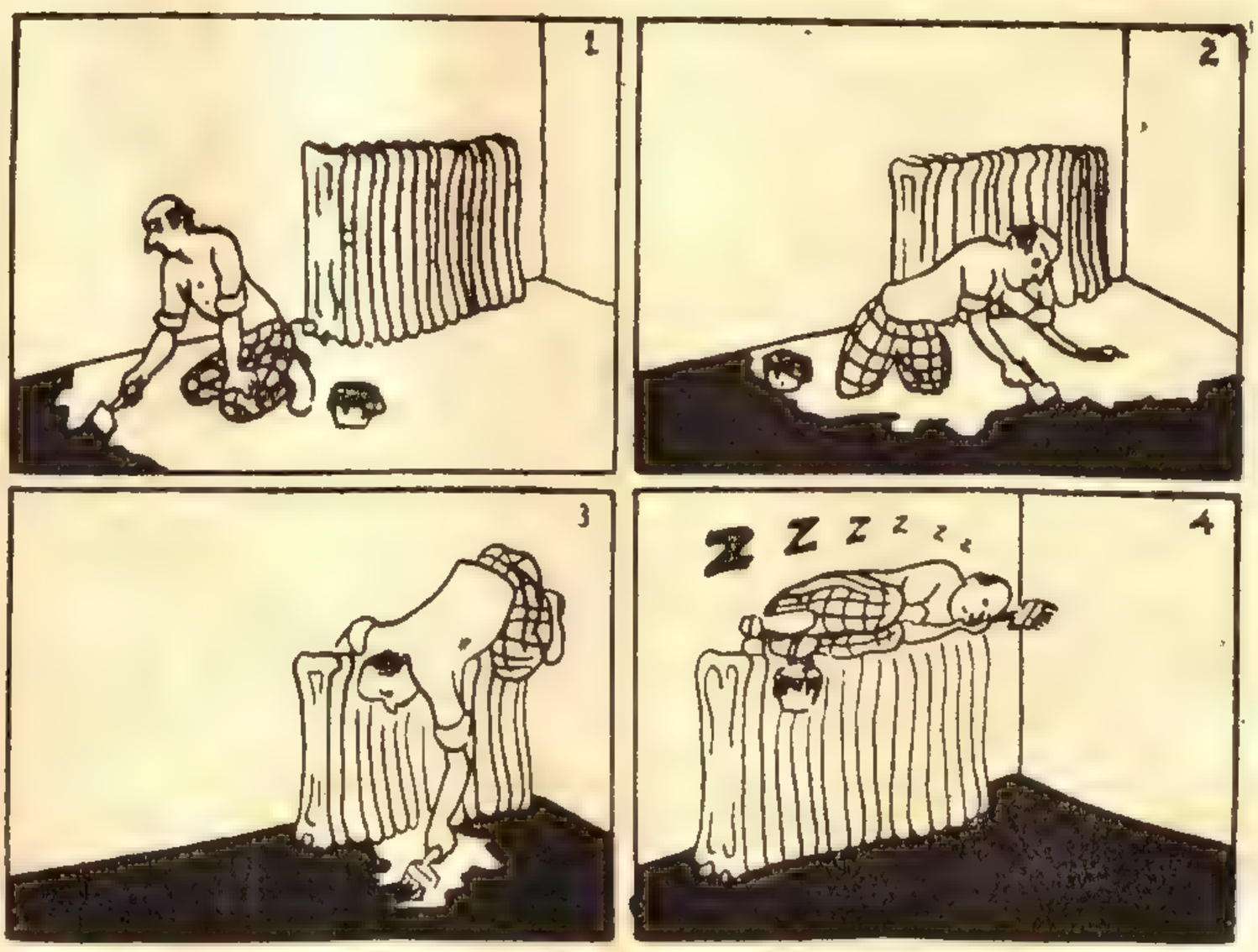

YAZISIZ

Oğul — Evet babacığım binerim.

Genç kadın — (Sevinçle) Gördünüz mü? Benim dediğim doğru çıktı.

Baba — İyiliğinize ve düşüncenize çok teşekkür ederim bayan.

Genç kadın — Estağfurullah. Ben herkese her zaman yardım etmekten hoşlanırım. Şimdi müsaadenizle gideyim.

(Kadın sahneden çıkar, baba ile oğul yollarına devam ederek sahnenin öbür ucuna varırlar. Tekrar geri dönerek geldikleri yoldan ağır ağır ilerlemeğe başlarlar. Çocuk hayalî eşeği canlandıran değneğe binmiş, baba ise önde gitmektedir.)

Oğul — Biliyor musun babacığım, iyi kalpli bayan bize çok güzel bir fikir verdi. Fakat ne de olsa zavallı Çilekeş'e acıyorum. (Değneği okşar)

Baba — Nasıl oldu da önceden akıl edemedik.

(O sırada sahneye ihtiyar adam girer.)

İhtiyar adam — O, uğur ola, nereye böyle?

Baba — Günaydın efendim. Çok sıcak bir gün değil mi?

İhtiyar adam — (Alnını silerek) Müthiş, müthiş.

Oğul — Biz pazara gidiyoruz efendim. Siz de oradan mı geliyorsunuz?

İhtiyar adam — (Çocuğa aksi aksi bakarak) Evet oradan geliyorum. İyi bil ki daha gidecek çok yolunuz var.

Oğul — Ziyanı yok efendim. Pazara gitmek bizim için bir eğlence.

İhtiyar adam — Senin için eğlence ama bir de babana sor bakalım, o da eğleniyor mu? Zavallı adam bu çocuktan kimbilir neler çekiyordur?

Baba — (Hayret içinde) Çekiyor mu?

İhtiyar adam — Sadece tembel değil, aynı zamanda yalnız kendini düşünen fena huylu bir çocuk olduğu da yüzünden belli. Eh ne olacak bugünün çocukları böyle.

Baba — Fena huylu mu? Siz yanlış anladınız, benim oğlum çok iyi bir çocuktur.

Oğul — Ben kendimi hiçbir zaman düşünmem ki...

İhtiyar adam — Kendin eşeğe kurulmuşsun, zavallı baban ise güneşin altında kan ter içinde yürüyor. Buna bencillik demezsin de ne dersin bakalım. Bizim zamanımızda çocukların büyüklere nasıl saygı gösterdikleri öğretilirdi.

Oğul — (Eşekten aşağı kayarak) Affedersiniz, hiç aklıma gelmemişti.

İhtiyar adam — Bugünün gençlerinde saygı yok, saygı. Bir gün gelecek, düşüncesizlerin hepsi pişman olacak

(Söylenerek çıkar, baba ile oğul hayret içinde arkasından baka kalırlar.)

Oğul — Affedersin babacığım, yalnız kendimi düşündüğüm için çok mahçubum.

Baba — Yok evlâdım. Benden o kadar küçüksün ki, asıl yorulan sensin.

Oğul — Bir daha eşeğe binip başkalarından saygısız diye azar işitmiyeceğim, lûtfen binin de gidelim.

Baba — (İstemiyerek biner) İsrar eriyorsun ama kendimi bu zavallı eşeğin sırtında çok komik hissediyorum (Eşeği okşar) Zavallı Çilekeş, bakalım başına daha neler gelecek.

(Sahneye delikanlı girer.)

Delikanlı — Ooo... kimlerle karşılaştığımı öğrenebilir miyim?

Oğul — Biz çarşıya gidiyoruz efendim.

Delikanlı — Eee, Pazara varıncaya kadar bütün yolu yürüyecek misin? Sakın ha harap olursun.

Oğul — Benim sıram geçti. Şimdi de babam biniyor.

Delikanlı — Ben de olsam bu sıcakta babamı yürütmezdim ama, binecek hayvan olduktan sonra kendim de yürümezdim. Sen de eşeğe bin olsun bitsin.

Oğul — Bu zavallı hayvana ikimiz birlikte binersek sonra ne olur?

Delikanlı — (Gürültülü bir sesle) Hiçbir şey olmaz. Hatırlarım, bir zamanlar bizim de bir eşeğimiz vardı. Bütün aile hep birlikte sırtına binerdik.

Oğul — (Hayret içinde) Ey sonra ne oldu?

Delikanlı — (Rahatsız olmuş bir şekilde) Eee, ne olacak, her canlı gibi onun da eceli geldi öldü. Siz yine benim sözümü dinleyin de ikiniz birlikte binin, merak da etmeyin. Eşekler çok dayanıklı hayvanlardır. Acı patlıcanı kırağı çalmaz.

(Sahneden çıkar.)

Oğul — Babacığım, ne der-

İNSAN

Gelin yüzlü papatyalar
Kırın en güzel süsüdür;
Ondan daha güzeller var
Bu, gülen insan yüzüdür.

Yaz ağaca küpe takar
Gümüş dere durmaz akar
Akan sudan güzeli var
Bu, gülen insan sesidir.

Artık hava kararınca
Yuvasındadır karınca
Ölüm menzile varınca
Yaşlanan insan gözüdür.

Ne solan çiçek, duran su,
Ne karıncanın uykusu
İnsana ilk dokunan şu.
Küsen insanın sözüdür.

İlhami Bekir TEZ.

siniz? Adamın dediğini yapalım mı?

Baba — (Şüpheli) Bir deneyelim bakalım.

Oğul — Ben arkaya binerim. (Sırığa binerek babasının beline sarılır.)

Baba — (Hayvanı okşayarak) Haydi dostum, düzül yola. (Fakat eşek yerinden kımıldamaz. Oğul hayvanın sağrılarına ayaklarıyla vurur.)

Oğul — Deh, Çilekeş deh! (Eşek gene yerinden kımıldamaz.)

Baba — Güneş batmadan pazara bir varabilsek.

(O sırada sahneye ihtiyar bir kadın girer, yüksek sesle:)

İhtiyar kadın — A... bu ne böyle? Ne yaptığınızın farkında mısınız?

Baba — İyi günler, bayan!

İhtiyar kadın — Ne dedin, ne dedin? Allah için iyi günler. Sizin gibi koca tembeller için elbette her öğle iyidir. Ya zavallı hayvanın nasıl olduğunu hiç zahmet edip kendisinden sordunuz mu? Doğrusu o da halinden çok memnun olmalı.

Baba — (Eşeği oğşayarak) Zavallı Çilekeş ne yapsın. Çabalayıp duruyor.

İhtiyar kadın — Ah sizi vicdansızlar, ah! Şehre gider gitmez sizleri Hayvanları Koruma Derneğine şikâyet edeceğim. Merhametsizler. (Hızlı hızlı gitmeğe başlar.)

Baba — (Telâşlanarak) Durun, bekleyin, ne dediğinizi anlayamadık.

İhtiyar kadın — (Geri dönerek) Yoksa zavallı ağzı var dili yok hayvana yaptığınız işkencenin farkında değil misiniz?

Baba — (Şaşırmış bir şekilde) İşkence mi?

İhtiyar kadın — Elbette zavallı hayvana ikiniz birlikte binmişsiniz, nerdeyse çökecek. Bence siz onu taşısanız çok daha isabetli bir iş yapmış olursunuz. (Söylenerek dışarı çıkar.)

Baba — Oğul, kadının söylediklerini işittin, ne dersin? Hayvanı taşıyalım mı? (Hayalî hayvanı kucaklıyormuş gibi yaparak doğrulur fakat tekmelenerek yere düşer.)

Oğul — Babacığım, bir de avcıların geyikleri taşıdıkları gibi denesek ne dersin? İki ön ve ard ayaklarını bağlayarak aralarından bir sırık geçirelim, bir ucunu sen omuzla bir ucunu da ben. O zaman kolayca taşırız.

Baba — Aferin oğlum. Sen çok akıllı bir çocuksun. İyice büyü de mürüvvetini göreyim.

(İkisi beraber hayalî hayvanın ayaklarını bağlayarak omuzlarlar. Üç adım attıktan sonra eşek hayalî olarak debelenip sopadan kurtulur ve sahneden dışarı kaçar.)

Baba — Hay aksi hayvan hay, taşınmaktan da hoşlanmadı.

Oğul — Bir yanlış yaptık ama acaba nedir? Bir türlü anlıyamıyorum. Şu, bu ne dedi ise bir bir denedik, hiçbirinde de muvaffak olamadık.

Baba — Taşı gediğine koydun oğlum.

Oğul — Ben mi?

Baba — Evet, çok iyi hatırlarım, bir defasında adamın biri bana demişti ki, «Herkesin sözüne uyup memnun etmeğe çalışırsan sonunda hem onları memnun edemez, hem de işini başaramazsın, en iyisi kendi aklını kullanıp kendine bir yol çizeceksin. Kulaklarını tıkayıp o yolda yürüyeceksin. Bunu hiç unutma.»

(Perde yavaş yavaş iner.)

YENİ OKUMA ÖĞRENEN KARDEŞLER İÇİN

Bu yıl ilk sınıfı bitiren, yeni okuma öğrenmiş olan kardeşler, çokluk tatil aylarında okumayı yazmayı bir hayli unuturlar. Çünkü tatil aylarında sanki okumak yasakmış gibi ellerine hiç kitap almazlar. Okumaya okumaya da okumayı unuturlar. Sonra okullar açılınca çok sıkıntı çekerler. İşte Doğan Kardeş bu kardeşleri düşünerek onlar için sekiz tane güzel kitap çıkardı.

İri harflerle basılmış, resimli, sekiz kitapcık. Bu kitapların isimlerini veriyoruz:

1 — *Kahraman Terzicik*
2 — *Sihirli Sopa — Kunduracı ve Cüceler*
3 — *Becerikli kardeşler — On iki kardeş*
4 — *Altın Saçlı Şeytan — Kırmızı başlıklı kız*
5 — *Parmak Çocuk — Aç Gözlü Kurt*
6 — *Hansel ve Gretel — Arı Beyi*
7 — *Pamuk Prenses — Yedi Oğlak*
8 — *Çalgıcı Dostlar — Kaz çobanı*

Bunlar, Alman masal yazarı Grimm Kardeşlerin bütün dünya çocuklarının tanıdığı en güzel masallarıdır. Onları yeni okuma öğrenen bütün kardeşlere sağlık veriniz. Her kitap 1 lira

BİLMECE BULMACA...

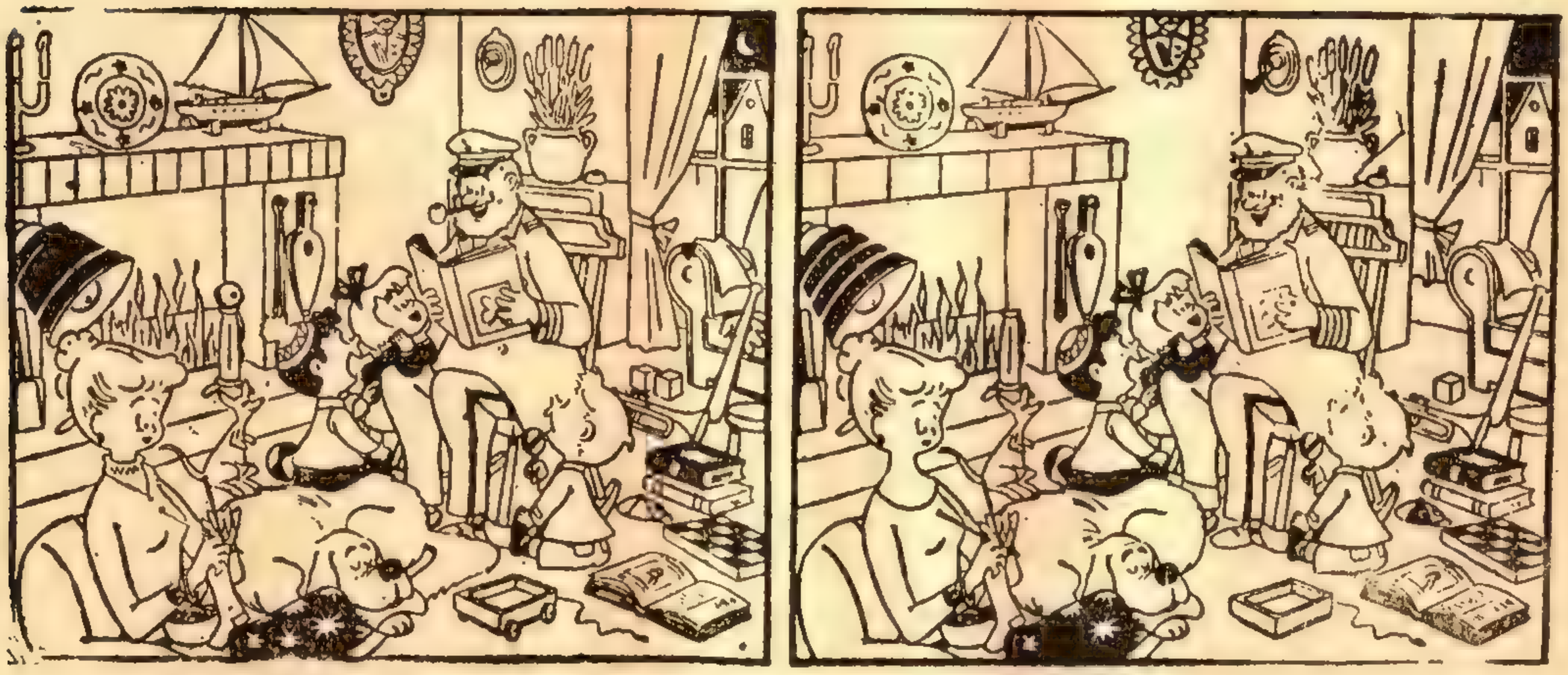

Birbirinin aynı gibi görünen bu iki resimde birçok ayrılıklar vardır. Bunları beş dakika içinde bulabilir misiniz ?

Bu resimde bazı hayvanlar gizlenmiştir. Bulun bakalım.

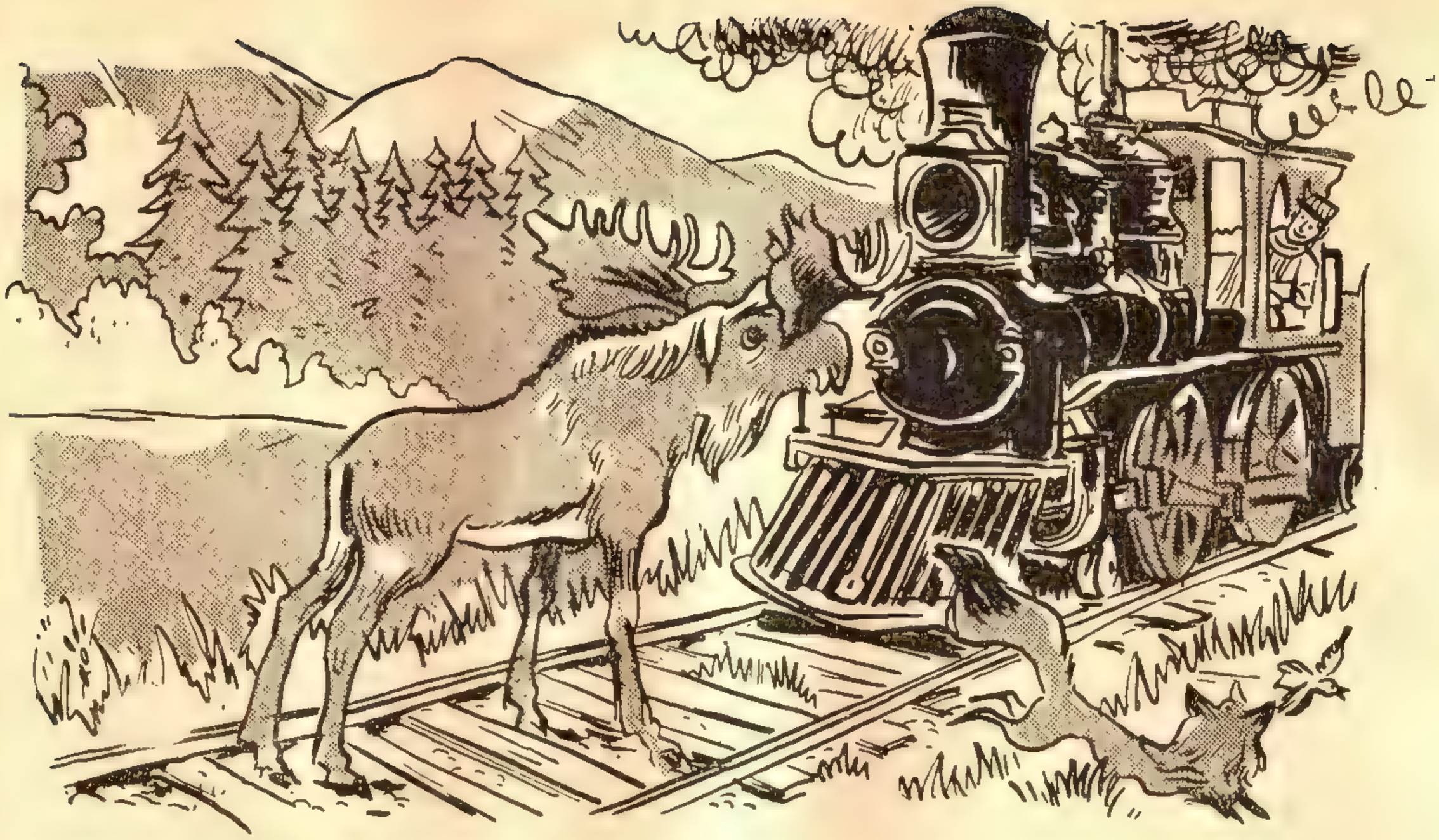

Ormandaki Canavar

HEYBETLİ, gerçekten heybetli bir kıraldı. Tâ kuzeyde şehirlerin, kasabaların olmadığı o çok uzak ülkelerde hüküm sürüyordu. Orada kocaman yemyeşil ağaçlarla kaplı ormanlar, esen rüzgârlarla köpürüp dalgalanan göller vardı. Büyük vâdinin tam ortasından içinde alabalıkların yüzdüğü tertemiz berrak bir ırmak akardı. Belki siz böyle ıssız yerlerde kıralın ne işi var? diye kendi kendinize sorarsınız ama, hiç merak etmeyin. Size onu tanıtacağım. Heybetli, kocaman yassı boynuzlarıyla ormanlarda hüküm süren dev gibi büyük bir geyikti.

Kuzey ülkelerin geyikleri hep böyle kocaman olurlar ama, Heybetli onların arasında bir devdi. Çok cesur ve korku nedir bilmediği için vâdideki bütün hayvanlar ona saygı gösterirlerdi. Heybetli'nin hayatında korktuğu bir tek şey vardı. O da ellerindeki kocaman silâhlarla sinsi sinsi vâdiye sokulan avcılardı. Heybetli, avcıların ölüm saçan silâhlarını bilir ve her zaman keskin koku alma duygusuyla yaklaştıklarını anlardı. İşte o zaman gürültülü sesiyle bütün ormana tehlikeyi haber verirdi. Avcılar vâdiye iyice sokuldukları zaman ortada hayvanlardan eser kalmazdı.

Heybetli'nin hüküm sürdüğü ülkelerde yaşayan tilki, dere tepe demez gezip dolaşır, yeni yerler bulurdu. Yine bir gün yaptığı gezintiden dönüşünde vâdidekilere tuhaf bir hikâye anlattı. Büyük dağların ötesinde, yeni bir vâdi keşfetmişti. Bu vâdinin bir ucu iki dağ arasında daralarak ırmağın güçlükle akabildiği bir boğaz oluyordu. İşte orada ırmağın tam yanı sıra tuhaf bir yol izi vardı. Tilki acap nedir diye bakarken ileride gürleyen bir ses duymuş, korkudan hemen bir kayanın arkasına gizlenip beklemişti. Derken ırmağın yanı sıra uzanan iki sıra çubukların üzerinde olanca hızıyla şimdiye kadar hiç görmedikleri kapkara bir canavar gürleyerek geçmiş, köşeyi dönüp kaşla göz arasında kaybolmuştu.

Tilki hikâyesini bitirince Heybetli hemen vâdideki bütün hayvanları toplantıya çağırdı:

— Arkadaşlar, acaba bizim vâdiye kadar sesi gelen bu canavar nedir?

Sonunda hep birlikte komşu vâdiye gidip canavarı görmeğe karar verdiler. Tilki onlara önderlik etti.

Bir gün, bir gece hiç durmadan yürüyüp tilkinin anlattığı yere geldiler. Vâdiye tam zamanında varmışlardı. Çünkü ırmağın tâ ötelerinden canavarın, yaklaştığını haber veren kükreyen sesi geliyordu. Hayvanların çoğu korkudan tirtir titreyerek kaçışıp gizlendiler ama, Heybetli yolun ortasında, yaklaşan canavara meydan okurcasına dimdik durdu. Biraz sonra canavar tepesinden ateş ve duman püskürerek dönemeci döndü. Heybetli kılı kıpırdamadan bekledi. Canavar yaklaştı, yaklaştı. Koca geyiğe bir adım kala dur-

du. O kadar da büyüktü ki...

Tabiî Heybetli, canavarın arkasındaki katarları çekip götüren bir lokomotif olduğunu nereden bilsin... Makinistin, hayvanları çok sevdiğinden ve ona zarar vermemek için treni durdurduğundan da haberi yoktu.

Heybetli bir zaman bekledi. Fakat canavarın ona saldırmaya hiç niyetli olmadığını anlayınca yolun kenarına çekildi. Demekki, bu acayip gürültülü yaratık da onun ormanlar kıralı olduğunu anlamıştı. Bu kadarı da ona yeterdi. Hemen salına salına etrafa sular sıçratarak ırmağa atladı ve lokomotif de yoluna devam etti gitti.

Elbette ki, Heybetli demiryolları idaresinin o hattı kaldırmağı tasarladığını ve trenin o gün son yolculuğunu yaptığını bilmiyordu. İşte bu yüzden bir zaman sonra hep birlikte tekrar canavarı görmeğe gittiklerinde ne onu, ne de evvelce ırmağın kıyısında ilerliyen yolu görebildiler. O zaman bütün hayvanlar cesur başkanları Heybetli'nin yabancıyı korkutup bir daha uğramamak üzere kaçırttığına hükmettiler.

★

FIRTINALAR
VOLKANLAR

— Başı 36. sayfada —

içinde bir parmak kalınlığında bereketli bir toprak tabakası meydana gelir. Toprak elemanların da yardımiyle kendi karanlığında sessiz sedasız hayatın esaslarını hazırlayıp birleştirir. Yeryüzündeki hayvan ve bitki âlemine yiyecek hazırlamak için toprağa nüfuz edecek incecik beyaz kök tellerinin yaşayacakları yerleri hazırlar. Her şey tamam olunca, bütün iş ufacık bir tohumun bu bereketli toprağa kök salıp yaprak açması ile hayat devrinin yeniden başlamasına kalır.

Ayhan Birand

KUŞLAR KAÇ YIL YAŞARLAR?

İyi bakılan kafes kuşları 15 yıl kadar yaşarlar. Kuşların en ömürlü olanı 100 yıl yaşıyan papağanlardır. Dışarda yaşıyan kuşlarsa, ya hastalanarak, ya da bir kazaya uğrıyarak çok çabuk ölürler.

«ÖLÜ DEV»

Pasifik sahilinde bulunan dev ağaçları arasında «Ölü Dev» adını taşıyan bir ağaç vardır. Bu ağacın boyu 122 metredir. Ağaç yeni yapılmış bir yolun ortasında durduğu için, gövdesinde posta arabalarının geçebileceği genişlikte bir tünel açılmıştır.

KÜÇÜK ÇAM

— Başı 14. sayfada —

yerine gelmiş olduğunu görerek sevindi, durdu :

— Tanrım, ne kadar sevindirdin beni !...

Komşu ağaçlar yine söyleştiler :

— Hele şu küçük çama baksanıza, tıpkı bizim gibi olmuş !...

Ama, tam bu sırada, ormanda dolaşan bir anaç keçi, taze yapraklarla bezenmiş ağacı görünce yavrularını yanına çağırdı :

— Gelin, şu ağacın yapraklariyle iyice karnınızı doyurun ve bir tek yaprağını bırakmayın yavrularım !...

Nihayet akşam oldu. Kupkuru kalan çam, tirtir titriyerek bir çocuk gibi ağlamağa başladı. İçini çeke çeke :

— Hepsini yediler... Yeşil yapraklarım da, altın ve cam yapraklarım gibi mahvoldular. Eğer o beğenmediğim iğne yapraklarımı Tanrım bana bağışlarsa başka bir şeycikler istemem.

Ertesi sabah, küçük çam uyandığı zaman ne diyeceğini şaşırdı. Zira eskisi gibi diken yapraklariyle doluydu. Çok, çok sevindi. Artık gurur hastalığından kurtulmuştu. Küçük çamın kahkahalarını duyan öteki ağaçlar, ona bakarak :

— Hah şöyle, küçük çam eskisi gibi oldu !... dediler.

Enver Naci Gökşen

★

— Başı 19. sayfada —

KİM BİLİYOR'un cevabı

1 - Van gölü, 2 - Dört, 3 - İstiridyeden, 4 - Holanda, 5 - 24 saat, 6 - Yunanistan, 7 - Ren, 8 - Yapı ve Kredi Bankası, 9 - Merküri, 10 - Doğan Sigorta.

TAHTA BACAK

Adamın biri tren yolunda yürürken ansızın karşısına çıkan ekspresin altında kaldı. Onun bu halini uzaktan görenler merakla koşup yanına geldiler. Fakat hayret, adam hayatta. Bir ayağı kesilmiş ama, adam hiç bir şey olmamış gibi tatlı tatlı gülümsüyor. Nihayet oradakilerden biri :

— Kesilen bacağın hiç acımıyor mu ? diye sordu.

Adam yine gülerek :

— Niye acısın, diye cevap verdi. Ezilen bacağım zaten tahtadandı. Gidip yenisini yaptırırım.

Bir Varmış, Bir Yokmuş

YARIŞMAMIZDA İKİNCİLİĞİ KAZANAN MASAL

EVVEL zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellâl iken, pire berber iken, saksağan köçek iken bir varmış bir yokmuş, Allahın kulu pek çokmuş...

Babam beş yaşında iken, ben on beş yaşında idim. Annem dedi ki: «Oğlum şu babanın beşiğini salla da, ben çeşmeden su getireyim.» Ben de, «Peki anneciğim» diyerek babamın beşiğini sallamaya başladım. Sallarken öyle kendimden geçmişim ki, beşik devrildi ve babam başladı ağlamağa. Ben babamı kaldırayım derken hemen annem de geldi. «Oğlum baban neden ağlıyor» dedi, ben de beşiğin devrildiğini söyledim. Annem de: «Bir işi neden dikkatli yapmıyorsun» diyerek bana bir tokat attı. Ben de o öfke ile ebemin köyüne kadar giderim diyerek yola koyuldum. Kendi kendime: «Ebeme eli boş gitmek ayıp olur, tüfekçi Abdullah Ustadan bir tüfek alayım da yolda bir av çıkarsa avlar, ebeme hediye götürürüm, diyerek doğru Abdullah Ustanın dükkânına gittim: «Aman Abdullah Usta tüfeğin var mı?» dedim. O da: «Üç tane tüfeğim var ki, sorma gitsin. İkisi çakmaksız, biri de kundaksız» dedi. Kundaksızı aldım ve ebemin köyünün yolunu tuttum.

Az gittim, uz gittim, dere tepe düz gittim. Tam altı ay bir güz gittim; tepelerde yel gibi, derelerde sel gibi, ödünç alınmış un gibi gittim. Bir de arkama baktım ki, arpa boyu yol gitmişim.

Tekrar yola koyuldum. Önüme öyle bir dağ çıktı ki, geçmenin imkânı yok: «Göreyim seni kundaksız tüfek!» dedim. Dağa nişan aldım, tetiğe bir dokundum, dağlar harin marin oldu, kaldım bir duman içinde. Neden sonra duman açıldı, bir de baktım ki, yedi yıl olmuş öleli, bir hamam böceği yuvarlanarak geliyor. «Hay Allah müstahakını versin, ebeme bir av bulamadık diyerek tekrar yola koyuldum. Bu sefer evvelkinden daha hızlı olarak gitmeye başladım. Az gittim, uz gittim, dere tepe düz gittim, derelerde sel gibi, tepelerde yel gibi, ödünç alınmış un gibi savrularak gitmek suretiyle altı ay bir güz gittim. Bir de arkama baktım ki bir cımbız boyu yer gitmişim.

Bu sefer evvelkinden daha yüksek bir dağ yolumu kesti. Kundaksız tüfeğe sarıldım, «Göreyim seni kundaksız tüfek» diyerek tetiğe usulca bir dokundum. Sanki kırk ikilik top patlamış gibi bir sesle sarsıldım. Dağlar harin marin oldu, kaldım bir duman içinde. Neden sonra duman açıldı, bir de baktım ki, yedi sene olmuş öleli, bir tavşan yuvarlanıp geliyor. «Eh, dedim, ebeme hediyeyi buldum. Tavşanı hemen av torbama koyarak doğru ebemin evine vardım. Tokmaksız kapıyı çaldım. Ebem çıktı. Beni görünce: «A oğul, gel desem gelmezdin, helva pişirsem yemezdin, bağ bağda, dağ dağda, tava delik, iş yağda, hayrola!...» dedi. «Aman ebem, sana bir tavşan vurdum, tenceren var mı, bunu pişirelim?» dedim. Ebem de: «A oğlum, daha dün aldım üç tencere, ikisi dipsiz, biri duvarsız» dedi. «Öyleyse duvarsız tencereyi getir» dedim. Getirdi, tavşanı güzelce temizliyerek içine koyduk ve ocağı yaktık. Biz bu işi yaparken kapı çalındı. «Kim o?» dedim. Kapıdaki adam: «Oğlum, eben dün tencere almıştı, onun parasını almaya geldim» dedi. Ben de ebeme haber verdim. Ebem de: «Bana ne danışıyorsun, bu ev senin demektir, dipsiz kileyi al, boş ambara var, oradan adamın hakkını ver!» dedi. Ben de dediğini yaptım, tekrar tavşanı pişirmeğe başladık. Sekizimiz çalı çeker, dokuzumuz ocağı yakar, tavşan da tencereden başını çıkarmış bize bakar. Her neyse, neden sonra tavşan pişti. Büyücek bir kaba koyduk. Bir budundan ebem tuttu, bir budundan da ben tutum. Kendimize hiç acıkmamak için bir ziyafet çektik.

Gökten üç elma düştü, biri diyenin, biri söyliyenin, biri de dinletenin.

Mediha DUMANCI

Tarsus - 12 yaşında, annesinden dinlemiş

AVCI DAYININ MACERALARI

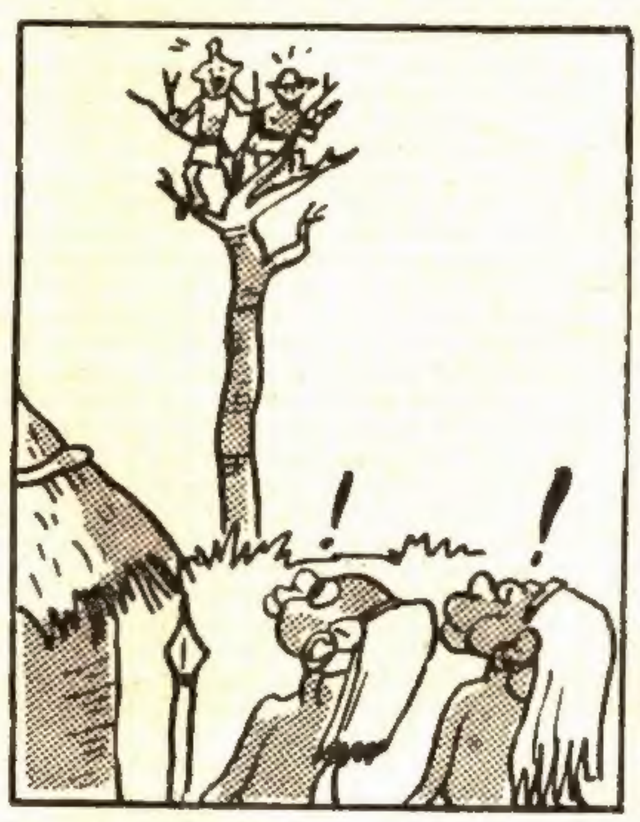

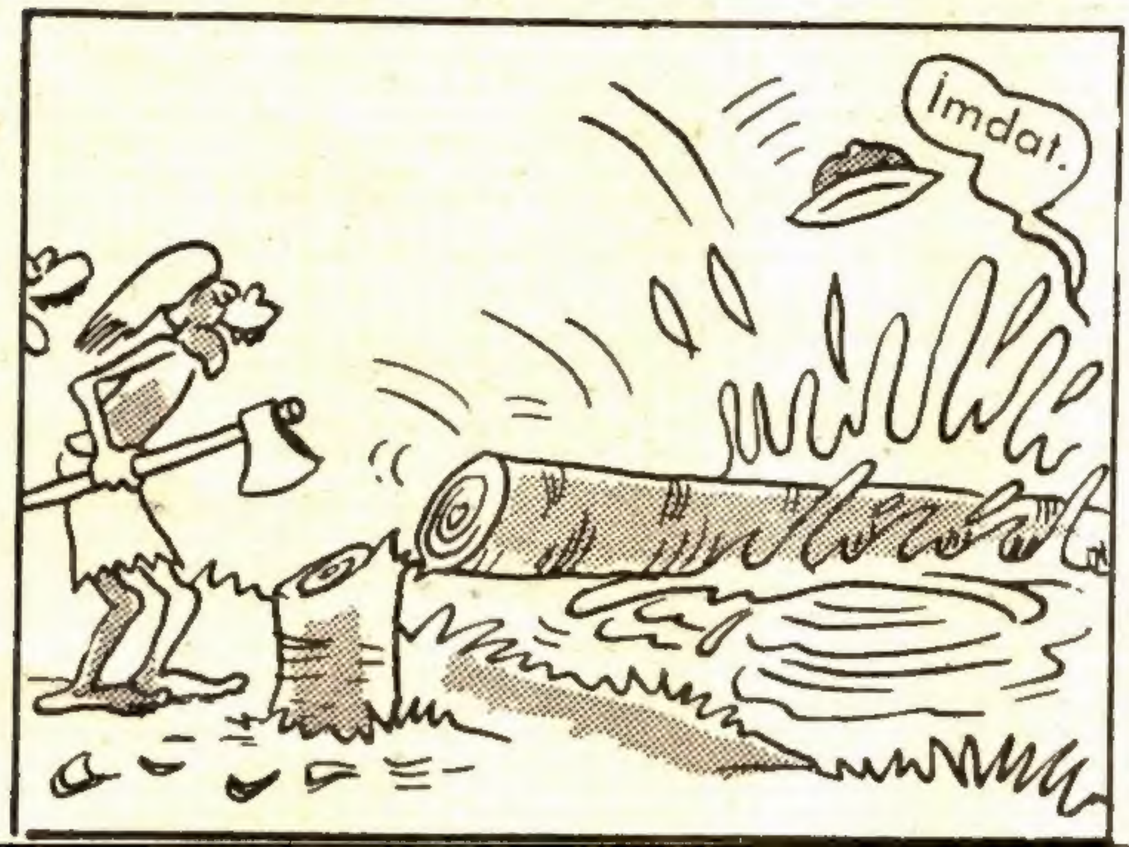

NASREDDİN HOCA

Çizen: İBR. ERSARAÇ

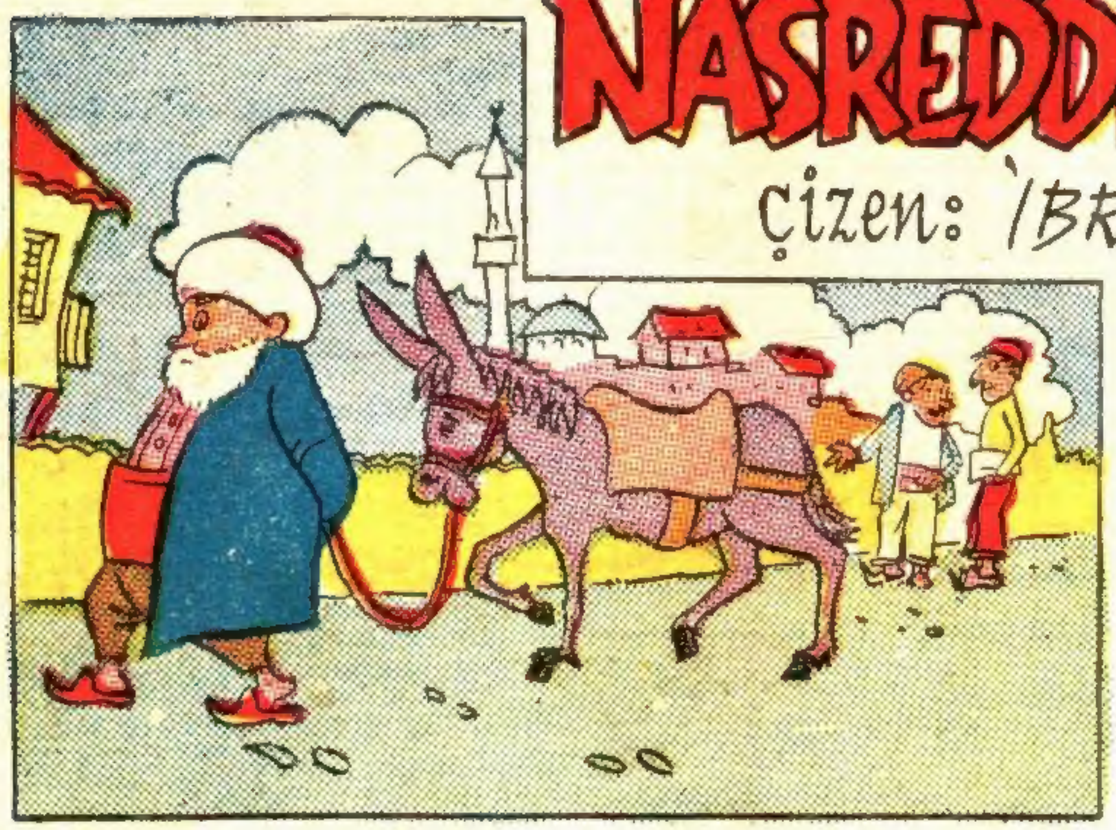

Hoca düşünceliydi, eşeğini yederek dalgın dalgın gidiyordu. Öteden iki serseri, görünce bu hali, şöyle bir plân kurdu :

Biri usulca arkadan eşeğin yularını sıyırıp kendi boynuna taktı; öbürü de hayvanı sessizce orman yoluna sürdü.

Neden sonra, Hoca ardına bakıp da serseriyi görünce «Sen kimsin ? Nerede benim eşeğim ?» diye sordu adama. — «Eşek bendim» dedi kurnaz serseri, «bir büyük kabahat işlemiştim» de...

... Tanrı cezamı vermiş, beni EŞEK etmişti. Ama bunca yıldır sana hizmet ettiğim için biraz önce bağışlandım, eski halime döndüm : «yeniden İNSAN oldum.» — Hoca güldü. İçinden «Buna da eyvallah.» dedi.

Aradan bir iki hafta geçti. Hocamız bir gün eski eşeğini satılırken görmez mi, pazarda ! Şaştı kaldı bu hale.

Baktı, baktı da sonra, gidip hayvanın kulağına şu sözleri fısıldadı : «Seni hayırsız, seni ! Kim bilir, ne büyük bir halt ettin de gene, satılık